Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

47 йил чиқиши
№ 205 (13.161).
2 СЕНТЯБРЬ 1965 йил
ПАЙШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

БУ САҲИФАДА: ИЛҒОР ПАХТАКОРЛАР ҲИКОЯ ҚИЛАДИЛАР.

● ЧУСТДАГИ «КОММУНИЗМ» КОЛХОЗИ ПАХТА ТАЙЁРЛАШ ПЛАНИНИ 10 ОКТЯБРГАЧА БАЖАРАДИ.

● ЯНГИАРИҚЛИК П. САЪДУЛЛАЕВА, Р. ЮСУПОВА, С. СУЛТОНОВА КАБИ ЧЕВАР ТЕРИМЧИЛАР ҲАР КУНИ 120 КИЛОГРАММДАН ОШИРИБ ПАХТА ТЕРМОҚДАЛАР.

ТЕРИМНИ ЯНАДА ЖАДАЛЛАШТИРАЙЛИК!

Мана бир неча кундирки, бепоён пахта далаларида неча ўн минглаб чевар теримчилар жавлон уриб меҳнат қилаётирлар. Кўп, тез ва тоза териш уларнинг чин муддаоси. Чуст районидаги «1-Май» колхозининг зарбдор теримчиси Орзихон Жалилова ҳам моҳир теримчи сифатида ном чиқарган. Орзихон бу йил мавсумда хирмонга роппа-роса ўн тонна «оқ олтин» тўкишга аҳд қилган. Ўз сўзининг устидан чиқиш учун ҳаракат қилаётган моҳир теримчи ҳар иш кунини 110-120 килограммдан пахта териш билан якунламоқда. Чапдаги суратда: Орзихон Жалилова.

У. РАҲИМОВ фотоси.

●

Республикамиз хўжаликларида йиғим-терим кун сайин оммавий тус олиб бормоқда. Буни ҳар куни хўжаликлардан тайёрлов пунктлари ва заводларга турнақатор бўлиб тизилиб бораётган «оқ олтин» карвонлари салмоғи тобора ортаётганидан ҳам аниқ ҳис этиш мумкин. Тошкент областидаги Қибрай тайёрлов пункти мавсумда 9 минг тонна пахта ҳосилини қабул қилиб олиши керак. Ўнгдаги суратда янги ҳосилдан биринчи бунт тикланаётгани тасвирланган.

Р. ШАМСИТДИНОВ фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ХОРАЗМ ПАХТАСИ

Янгиариқ районидаги Аваз Ўтар ўғли номли колхозининг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Искандар Юсупов бошлиқ бригадаси аъзолари пахта теримини бошлаб юбордилар. Дастлабки куни 1,5 тонна, эртасига 2 тоннага яқин «оқ олтин» терилди. Бригаданинг Пошша Саъдуллаева, Раҳима Юсупова, Сора Султонова сингари чевар теримчилари дастлабки кунларда 100-120 килограммдан пахта теришга эришдилар.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Ш А Й!

Ленин номли колхоз правлениеси ва партия ташкилотининг қўшма йиғилишида ҳосил йиғимтеримига тайёргарлик кўриш тадбирлари белгиланди. Унда барча майдондаги ҳосилни қисқа муддатда сира нобуд қилмай йиғиб-териб олиш, кўпроқ пахтани биринчи сортларга топширишга эришиш учун кураш асосий вазифа қилиб қўйилди.

Термиз районидаги бу илғор хўжалик аъзолари ҳосилдорликни бултургига нисбатан анча ошириш ва давлатга 640 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 25 центнер ингичка толали пахта топшириш мажбуриятини олишган. Коммунист Аллаёр Аллонов, Худойқул Пиршев, Толли Қурбонов, Эштўхта Нормуродов ва Янгибой Аннақурбонов ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг ҳар туп ғўзасида 18-20 тадан тўқ кўсак санаш мумкин.

Колхозда ҳосил йиғим-теримига пухта тайёргарлик кўрилди. 7 та пахта хирмони, барча тош-тарозилар, мавжуд битта газ сушилкаси ремонтдан чиқарилиб, тайёр ҳолга келтирилди. 1000 та этак ва 700 та қоп-канор келтирилди. Транспорт воситалари, пахта ташиладиган прицеплар шай.

Ф. НОРҚУЧҚОРОВ.

БАР ПРЕЗИДЕНТИ МОСКВАДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

Бирлашган Араб Республикасининг Президенти, Араб социалистик иттифоқининг раиси, Араб Шарқи ва Африканинг таниқли сиёсий арбоби Жамол Абдил Носир 1 сентябрда Москвадан Белградга жўнаб кетди. Жамол Абдил Носир СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан, расмий визит билан Совет Иттифоқида меҳмон бўлган эди.

Внуково аэродромида Бирлашган Араб Республикаси Президентини Л. И. Брежнев, А. Н. Косигин, А. И. Микоян, А. Н. Шелепин ва бошқа расмий кишилар узатиб қолдилар. (ТАСС).

ҲАММАСИ МАШИНАДА

Бригадамиз коллективи ўтган йили катта ютуқларни қўлга киритди. 53 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 35,5 центнердан ҳосил олинди. Давлатга пландан ташқари 72 тонна пахта сотилди. Ҳосилнинг 92 проценти, ёки 164 тонна «оқ олтин» машиналар билан териб олинди. Ўзим терим агрегати бункеридан 218 тонна дурдона тўкдим. Бригадамизда 1 центнер пахтанинг таннархи 14 сўм 96 тийинга тушди. Ҳар бир ишчи 17 тоннадан пахта етиштирди. Фидокорона меҳнат катта даромад келтирди. 10.500 сўм қўшимча мукофот олдик. 12 ишчининг ҳар бири 850-900 сўмдан қўшимча ҳақ олди.

КПСС Марказий Комитетининг тарихий март Пленуми қарорлари қишлоқ хўжалик маҳсулотларини кўплаб етиштиришни асосий вазифа қилиб қўйди. Эндиликда оз меҳнат сарфлаб, мўл ва арзон пахта етиштириш — деҳқонларимизнинг диққат марказида турибди. Бу йил 53 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнердан хирмон кўтаришни мўлжаллаганмиз.

Ваъда вафоси билан улуғ, дейди халқимиз. Ўз сўзимизнинг устидан чиқиш учун ғўза парваришини агротехника талаблари даражасида ўтказдик. Она юрт хирмонига армуғон этиладиган 212 тонна пахтанинг ҳаммаси машинада териб олинади. Шу сабабли машина теримига ажратилган 53 гектар майдондаги ғўза машинабоп қилиб ўстирилди. Экинини ўт босган деҳқоннинг ҳосилида барака бўлмас, дейдилар. Биз ғўза орасидаги бегона ўтларни тамоман йўқотдик. Ғўза баргини сунъий тўктиришни ўтган йилдагидан анча барвақт — 15 сентябрда тамомлаймиз.

Мен агрегатимни 10 сентябрда пахтазорга олиб чиқаман. Ҳар куни «пўлат этак»дан 6-7 тонна пахта тўкмоқчиман. Йиллик планни 10 иш кунида — 20 сентябрда бажарамиз. Бу йил бригададаги ҳар бир ишчи салкам 20 тоннадан пахта етиштиради. 1 центнер пахтанинг таннархи 12 сўмга тушади.

Техника — деҳқоннинг қаноти. Машинага ихлос қўйган деҳқон асло ютқизмайди. Биргина машина териминиг ўзидан бу йил қарийб 14 минг сўм қўшимча даромад қиламиз. Бригадамизнинг ҳар ишчиси ўтган йилдагидан 200-250 сўм кўп қўшимча мукофот олади.

Илғор пахткорларнинг Ўзбекистондаги барча пахтакорларга очиқ хатида айтилганидек, «биз ғайрат отига миндик. Ғайрат отига минганлар эса мўъжизалар яратишга қодирдирлар».

Қурбон КЕНЖАЕВ,
Фарғона область Киров районидаги «Октябрь 40 йиллиги» совхозининг комплекс-механизациялашган бригадаси бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ҲОСИЛ КАРВОНЛАРИ

КПСС МК МАРТ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ

Йиғим-терим — пахтачиликда энг масъулиятли палла. Бир группа уста пахтакорларнинг очиқ хатида айтилганидек, деҳқон йил-ўн икки ой шу ҳақда ўйлайди, шу мавсумга ҳозирлик кўради, ўз даласида тиним билмай ишлайди. Деҳқоннинг пешана тери йиғимтерим даврида унга дур-гавҳар бўлиб қайтади.

Биз буни ўз хўжалигимиз мисолида яққол кўрдик. 1000 гектар майдонга чигит қадаб, уни меҳр билан ўстирдик. Эрта баҳордан то ҳозирга қадар ғўза қатор ораларидан чиқмадик.

Бу йилги қурғоқчилик бизни шошилтириб қўя ёзди. Пахта майдонимизнинг деярли ҳаммаси тошлоқ, паст-баланд ерлардан иборат. Демоқчиманки, бошқа хўжаликларга қараганда бизнинг сувга бўлган эҳтиёжимиз катта. Афсуски, бу йил сув мўл бўлмади. Шунга қарамасдан ҳар гектар ердан 25 центнердан «оқ олтин» оламиз, деган ниятимиздан қайтмадик. Оз сув билан ҳам ғўзани обитобида суғоришга эришдик.

Ғўза парваришини энди қизитаётган вақтимизда дўл ёғди. 300 гектар ердаги ғўзамизни сел олиб кетди. Сел ердаги тупроқни ҳам ювиб майдонларда катта-катта тошлар қолди.

Колхоз радиоузели орқали қишлоқ аҳолисига мурожаат қилдик. Ҳамма оёққа турди. Район партия комитети ҳам ёрдам қўлини чўзди. 20 та самосвал уч кун давомида тупроқ ташиб, сел олган ерга тўкди. Қисқа муддат ичида сел ювиб кетган майдонга қайта чигит экиб, тез кунда ундириб олдик ва шу майдонлардаги ғўзани алоҳида парвариш қилдик.

Гапнинг сирасини айтганда, ана шундай қийинчиликларни мардонавор енгиб, мўл ҳосил етиштирдик. Шу кеча-кундузда чаноқлардаги дурдоналарни нест-нобуд қилмасдан териб давлатга топшириш чораларини кўряпмиз.

Терим арафасида умумий йиғилиш ўтказдик. Ҳар бир теримчи алоҳида-алоҳида мажбурият олди. 11 та шофернинг ҳар бири 150 тоннадан пахтани қоп-қанорсиз ташишга аҳд қилди.

Пахтани машинада теришга ҳам пухта тайёргарлик кўриб қўйдик. 300 гектар ердаги пахта «зангори кема»ларда териб олинади. 4 та агрегат мавсумга тахт. Пахтаси машинада териладиган майдонлар аллақачон ажратиб қўйилган. Одил Усмонов, Парпи Тўйчиев каби механик-ҳайдовчилар «пўлат от»ларга тиним бермаслик учун енг шимариб турришибди.

Шуни қувонч билан айтиш мумкинки, қилган меҳнатимиз зое кетмади. Ҳар туп ғўзада 10-15 тадан салмоқдор кўсак битди. 25 август куни пахта йиғим-теримини оммавий равишда бошлаб юбордик. Турдиали Мирзақулов бошлиқ 2-бригада аъзолари колхоз хирмонига 41 тонна «оқ олтин» тўкиб, йиллик планни 25 процент бажариб қўйдилар.

Н. Маматов бошлиқ бригада аъзолари теримнинг дастлабки кунлариданоқ хирмонга 4 тоннадан пахта тўка бошладилар. Бу, йиллик планнинг 2-3 процентини ташкил этади. Кароматхон Нурматова, Ғазнахон Ҳикматуллаева, Тўрапошшо Бозорова каби теримчилар кунда 130-160 килограммдан пахта теришяпти.

Колхозимиз бўйича олганда ҳам терим суръати чакки эмас. Августнинг 5 куни ва сентябрь ойида йиллик планнинг 80 проценти миқдорида пахта тайёрлашга аҳд қилдик. 936 киши пахта теримига сафарбар қилинди. Ҳар куни 61 тоннадан пахта тайёрлаяпмиз. Терим бошлангандан буён тайёрлов пунктларига 150 тоннадан ортиқ «оқ олтин» жўнатилди. Бултур пахта тайёрлаш йиллик планини районда иккинчи ўринда бажарган эдик. Бу йил узоғи билан 10 октябрда бажаришни дилимизга тугиб қўйдик.

Шу кунларда бутун диққат-эътиборимиз йиғим-теримни янада жадаллаштиришга қаратиляпти.

Ғ. ЭРГАШЕВ,
Андижон область Чуст районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси.

МАСЪУЛИЯТСИЗЛИК

Ҳамма ерда пахта йиғим-терими оммавий равишда бошлаб юборилди. Илғор хўжаликларда эрта-индин «зангори кема»лар ишга туширилади. Техниканинг қадрига етган, у деҳқоннинг дўсти ва мададкори эканини тушунган колхоз ва совхозларда терим агрегатлари барвақт ремонт қилиб қўйилди. Булунғурда ҳам пахта чамандек очила бошлади. Бир қатор хўжаликлар ва кўпчилик бригадаларда уни йиғиб-териб олишга киришилди. Район пахтакорлари бу йил 27 минг 548 гектар майдондан давлатга камида 47 минг тонна пахта сотиш, 11 минг тонна «оқ олтин»ни машиналарда териб олишга сўз беришган.

Аммо ҳолва деган билан оғиз чучимаслигини район партия, совет ва қишлоқ хўжалик ташкилотлари ҳамда хўжаликларнинг раҳбарлари яхши билишади. Терим машиналари вақтида сифатли ремонт қилинмаса, улар бутун мавсум давомида тўла қувват билан ишлатилмаса берилган ваъда қоғозда қолиши мумкин. Шундай бўлгани ҳолда районда техникани тайёрлаш ниҳоятда суст бормоқда. Мавжуд 348 та пахта териш машинасидан энди 200 таси, 692 прицепдан 350 дан зиёдроғи наридан-бери ремонт қилинди.

Район партия комитети, район ижроия комитети ва ишлаб чиқариш бошқармаси раҳбарлари терим техникасини тайёрлаш бу қадар суст бораётганлигига бефарқ қараб келмоқдалар, ремонтнинг бориши устидан контроллик қилмаяптилар. Шу сабабли «Гулбулоқ», «Красногвардейск», 1-«Жомбой» совхозлари, «Правда», «Ленин йўли», Калинин номли, Ленин номли колхозларда пахта териш машиналарини тайёрлаш айниқса суст бормоқда. 1-«Жомбой» совхозида техника ремонти бошланганига бир ярим ойдан ошди. Лекин ишнинг унуми бўлмаяпти. 129 та терим машинасидан эндигина 80 таси, 117 та прицепдан 77 таси ремонт қилинди. Терим машиналари ва прицепларнинг қолган қисми қачон тайёрланиши номаълум.

Совхозда қишлоқ хўжалик техникасини асрашга ҳам яхши эътибор берилмаяпти. Машиналар махсус кўтаргичлар устига олинмаган. Уларнинг узеллари яхши мойланмаган.

Шу нарса ачинарлики, хўжаликда ремонтнинг суръати ва сифати устидан контроллик олиб борилмаётир. Ремонтдан чиқарилган машиналар комиссия томонидан қабул қилиб олинмайди. Ремонт устахонасининг механик-инженери Райим Қобилов бу соҳада тажрибасизлик қиляпти. Белгиланган график бўйича ҳар беш кунда 10 та терим машинаси ремонт қилиниши керак. Аслида эса ремонт қилинаётган машиналар сони 5-6 тадан ошмаяпти. Совхоз директори М. Луқмонов ва бош инженери А. Пригов ўртоқлар машина ремонтини тезлатиш чораларини кўриш ўрнига, хотиржам юрибдилар.

«Гулбулоқ» совхозидаги аҳвол бундан ҳам ёмон. 24 та пахта териш машинасидан ҳали биронтаси ҳам ремонтдан тўла чиқарилгани йўқ. Совхоз директори Мамаражаб Очилов йиғилишларда «Ундоқ қиламиз, бундоқ қиламиз» деб керилишни яхши кўради. Унинг сўзи билан иши ўртасида эса ер билан осмонча фарқ бор. Шундай бўлмаганида мақтанчоқ директор ҳозиргача терим машиналари ремонти туғалланишини таъминлаган бўлмасмиди?!

«Узсельхозтехника» район бирлашмаси (директори В. Қурбонов, бош инженери Будманов ўртоқлар) ва Жомбой бўлими (бошлиғи А. Мирзаев, бош инженери Янклеевич ўртоқлар) техника ремонтини тезлаштиришда хўжаликларга яқиндан ёрдам бермаяптилар. Уларни ремонтнинг суръати ҳам, сифати ҳам қизиқтирмаяпти.

Район хўжаликларида машина теримига ажратилган далаларни бегона ўтлардан тозалаш, механизатор кадрлар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, уларга териш машинасини бошқаришни ўргатиш ҳақида ҳам жиддий ўйланмаётир. Жданов номли, «Правда Востока», «Ленинобод» колхозларида ремонтдан чиқарилган терим агрегатлари махсус комиссиялар томонидан ҳанузгача қабул қилиб олингани йўқ.

Бу масъулиятсизликка чек қўйиш, техника ремонтини барча чоралар билан тезлаштириш зарур. Шундагина йиғим-терим суръатини кун сайин ошириш, берилган ваъданинг устидан чиқиш, барча ҳосилни тезроқ йиғиштириб олиб, давлат плани ва зиммага олинган мажбуриятни муваффақиятли адо этиш мумкин бўлади. Район партия, совет ва қишлоқ хўжалик органлари, хўжаликларнинг раҳбарлари бу ҳақда жиддий ўйлаб кўришлари керак.

А. САРИБОЕВ.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ДАВЛАТ САВДО КОМИТЕТИДА

1965 йил 1 сентябрдан бошлаб ип газламадан тикилган мактаб формасининг чакана нархлари ўрта ҳисобда 25 процент камайтирилди.

ИЛҒОРЛАР САФИГА

Эътироф этиш керакки, бизнинг колхозимиз областимизда энг қолоқ хўжаликлардан бири ҳисобланиб келарди. Бу ҳол юзимизни ерга қаратмасдан қўймасди, албатта. Шунинг учун ҳам илк баҳорданоқ меҳнат аҳли билан атрофлича маслаҳатлашиб олиб, қолоқликдан узил-кесил чиқишга қарор бердик.

Бу йил 1170 гектар ерда пахта етиштираётирмиз. Ишонч билан айтиш мумкинки, далаларимизда олинган мажбуриятни қоплайдиган даражада ҳосил тўпланмоқда. Ички резервлардан унумли фойдаланиш, ишга яроқли барча кишиларни дала ишларига сафарбар этиш, кийин ишларни механизация зиммасига юклаш самарали натижаларга эришишимизда муҳим омил бўлаётир.

Шу кунларда далаларимизда ҳосилга ҳосил қўшиш учун қизғин кураш сира бўшаштирилмай давом эттирилмоқда. Бешинчи парваришдан чиқарилаётган ўсимлик серҳосил бўлиб ўсмоқда, ҳосил элементлари кун сайин кўпаймоқда. Барча майдонларга «шарбат» оқизилиши ҳосил салмоғини оширишда муҳим восита бўлаётганлигини сезиб турибмиз.

Бир группа донгдор пахткорларнинг очиқ хати ҳосилга ҳосил қўшиш иштиёқида меҳнат қилаётган фидокор деҳқонларимиз ғайрат ва шижоатини янада ошириб юборди. Шу кунларда деярли барча бригадаларимиз далаларида ана шу жанговор даъватдаги: «Агар сен ҳақиқий, жонкуяр пахтакор бўлсанг — техниканинг умрини бир лаҳза ҳам бекор ўтказма. Техника сенинг қанотинг, пўлат қўлинг эканлигини билиб қўй!» деган шиор худди акс садо бераётгандай туйилади. Техниканинг, механизациянинг ҳикматини яхши ҳис қилган механизаторларимиз унинг бир меъёрда тўхтовсиз ишлашини таъминламоқдалар. Колхозимиз пахтакорлари мазкур хўжалик йилида пландаги 23 ўрнига 25 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтаришга аҳд қилган эканлар, бу орзуга техниканинг мадади туфайли етажакларини жуда яхши англайдилар.

Ғўза парвариши жараёнидаги барча ишлар агротехника қоидаларига қаттиқ амал қилинган ҳолда ўтказилаётир. Натижада М. Рустамов, С. Умаров, Р. Омонов, Ч. Мирзаев сингари қатор бригадалар далаларида ҳар йилгидан ҳам мўл ҳосил етиштирилмоқда.

Бу йил пахтани машинада теришга алоҳида эътибор бермоқдамиз. 400 гектар майдондаги ғўза дастлабки кунларданоқ машина теримига мослаб парваришлана бошлаган эди. Ҳозир ана шу майдонларнинг машиналар айланадиган жойлари тартибга келтириб қўйилди. Далаларда бирорта ҳам бегона ўт қолдирилмади. 13 терим агрегати эса ишга барвақт тахт қилиб қўйилган. Механик-ҳайдовчиларимиздан Н. Тўланов, Х. Йўлдошев, Х. Тешабоев ўртоқлар мавсумда ўз агрегатлари бункеридан 80-90 тоннадан пахта тўкишмоқчи. «Зангори кема» капитанлари деҳқонларнинг оғирини енгил қилишади — 500 тонна пахта териб беришади.

Эрта-индин теримга киришамиз. Партия ва ҳукуматимизнинг пахтакорларга кўрсатаётган ажойиб ғамхўрликларидан бениҳоя мамнун бўлган колхозимиз аъзолари йиғим-теримга тайёргарлик ишларини ҳам туғаллаш арафасида турибдилар. Қолоқликдан чиқиш — колхозимизни илғор хўжаликлар сафига ўтказиш қатъий аҳдимиздир.

А. ОХУНЖОНОВ.
Олтиариқ районидаги «Большевик» колхозининг агрономи.

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Л. И. Брежнев, А. И. Микоян ва А. Н. Косигин ўртоқлар Вьетнам Демократик Республикасининг раҳбарлари Хо Ши Мин, Ле Зуан, Чионг Тинь ва Фам Ван Донг ўртоқларга табрик телеграммасини юбориб, шонли кун — Вьетнам Демократик Республикаси эълон қилинганлигининг 20 йиллиги муносабати билан КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Совети ва бутун совет халқи номидан вьетнам халқига қардошлик саломи ва самимий қутловлар йўлладилар.

Вьетнам Республикаси ўзининг йигирма йиллик юбилейини, дейилади телеграммада, вьетнам халқи ўз озодлиги ва мустақиллиги учун, америка империализмининг агрессиясига қарши қаҳрамонона кураш олиб бораётган бир шароитда нишонламоқда. Вьетнам халқи олиб бораётган ўзининг озодлик уруши билан жуда катта мардлик, матонат ва ватанга садоқатнинг бутун жаҳонга ажойиб намунаси бўлмоқда. Вьетнам халқи курашаётган ҳақ иш тантана қилади.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, бутун совет халқи Вьетнам халқининг империалистик агрессияга қарши олиб бораётган қаҳрамонона кураши билан қардошларча бирдам эканлигини билдиради. Совет Иттифоқи империализмнинг Вьетнамга қилган босқинчиларча ҳужумини қатъий қоралайди, у Вьетнам Демократик Республикасининг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлашда, АҚШ империалистлари ва уларнинг ҳамкорларининг агрессиясини даф этишда бутун чоралар билан ёрдам бермоқда ва мадад кўрсатмоқда ҳамда бундан буён ҳам ёрдам беради ва мадад кўрсатади.

СОВЕТ ВА АРАБ ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИНИНГ ИФОДАСИ

Катта Кремль саройида совет—араб дўстлиги митинги

Совет кишилари Совет Иттифоқи билан Бирлашган Араб Республикаси ўртасидаги дўстликни ғоят қадрламоқдалар. Бирлашган Араб Республикаси Президенти Жамол Абдил Носирнинг СССРга қилган визити ҳар иккала мамлакат ўртасидаги дўстона муносабатларни ривожлантириш тарихида муҳим босқич бўлди. Бизнинг халқимиз Жамол Абдил Носирни қадрдон ва энг яқин меҳмон сифатида ғоят самимий ва шодиёна кутиб олмоқда.

31 августда москваликлардан икки мингдан ортиқ киши Бирлашган Араб Республикасининг Президенти Жамол Абдил Носирнинг Совет Иттифоқида бўлиши муносабати билан совет — араб дўстлигига бағишланган митингда қатнашиш учун Катта Кремль саройига тўпланишди.

Пойтахт меҳнаткашлари ва жамоатчилигининг вакиллари, фан ва маданият арбоблари, студентлар, кеча ташкил этилган «СССР — Бирлашган Араб Республикаси» дўстлиги жамияти правлениесининг аъзолари СССР Олий Советининг мажлислар залига йиғилишди.

Зал Бирлашган Араб Республикаси ва Совет Иттифоқининг давлат байроқлари билан безатилган эди. Рус ва араб тилларида «Яшасин Совет Иттифоқи ва Бирлашган Араб Республикаси халқлари ўртасидаги дўстлик!» деган шиор кўзга яққол ташланиб турибди.

Жамол Абдил Носир ва Мисрнинг у билан бирга Москвага келган давлат ва сиёсий арбоблари президиумга чиққанларида шу ерда ҳозир бўлган кишилар уларни гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар.

Л. И. Брежнев, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, А. И. Микоян, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, Ю. В. Андропов ўртоқлар, бошқа совет давлат ва партия арбоблари президиумга чиққанларида залда гулдурос давомли қарсак садолари яна янграйди.

Митингни Москва Совети ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари В. П. Исаев очади. В. П. Исаев Москва меҳнаткашлари номидан Жамол Абдил Носирга ва у орқали Бирлашган Араб Республикасининг бутун халқига чин кўнгилдан қизғин салом ҳамда бахт-саодат ва равнақ тилаб айтилган энг яхши истакларни йўллайди.

Совет кишилари, дейди В. П. Исаев, Миср халқининг ўз ватанининг озодлиги ва мустақиллиги йўлидаги курашни ташкил этишда қилган буюк хизматларига юксак баҳо берадилар. Миср революцияси Бирлашган Араб Республикасининг тараққиёти учунгина эмас, балки бутун араб дунёси учун, бутун Африка учун қандай катта аҳамиятга эга бўлганлигини совет кишилари яхши биладилар.

Нотиқ айтадики, москваликлар Бирлашган Араб Республикасининг экономика, фан ва маданиятни ривожлантиришда эришган муваффақиятларидан астойдил хурсанд бўлмоқдалар ва Бирлашган Араб Республикаси халқларининг социал тараққиёт учун курашда янгидан-янги муваффақиятларга эришувларини чин кўнгилдан тилайдилар.

Бирлашган Араб Республикаси ва Совет Иттифоқи давлат гимнларининг улуғвор садоси янграйди.

Лихачев номидаги автомобиль заводининг слесари, «СССР — Бирлашган Араб Республикаси» дўстлиги жамияти правлениесининг аъзоси **И. Т. Никульников** сўзга чиқади. У айтадики, совет кишилари Миср халқининг янги ҳаёт барпо қилишда эришаётган муваффақиятларини самимий хайрихоҳлик ва доимий эътибор билан кузатиб турибдилар. Биз, деди нотиқ, Бирлашган Араб Республикасининг биринчи беш йиллик плани муваффақиятли бажарилганлигини, иккинчи беш йиллик план қандай амалга оширилаётганлигини яхши биламиз ва Бирлашган Араб Республикаси меҳнатсевар халқининг мамлакат экономикасини мустаҳкамлашда янгидан-янги муваффақиятларга эришувини чин кўнгилдан тилаймиз.

Бирлашган Араб Республикаси Африка мамлакатларини бирлаштиришда, мустамлакачиликка қарши курашда, уларнинг куч-ғайратини уюштиришда ва империализмга қарши кучларни жипслаштиришда катта роль ўйнамоқда. Биз совет кишилари эрксевар халқларни чин кўнгилдан ҳамиша қувватлаб келдик ва бундан буён ҳам қўллаб-қувватлай берамиз. Москва меҳнаткашлари Америка агрессорларининг Вьетнамдаги босқинчилик ҳаракатларини қаҳр-ғазаб билан қораламоқдалар ва Вьетнам Демократик Республикасини бомбардимон қилиш тўхтатилсин, интервентларнинг қўшинлари Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетилсин, деб қатъий талаб этмоқдалар.

Кеча Москвада «СССР — Бирлашган Араб Республикаси» дўстлиги жамияти тузилди. Бу жамиятнинг тузилиши халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш йўлидаги янги қадамдир.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, «Гидропроект» институтининг бош инженери **Н. В. Разин** минбарга чиқади. У айтадики, ҳозирги вақтда менинг касбдош ўртоқларим Бирлашган Араб Республикасининг олимлари ва мутахассислари билан биргаликда замонамизнинг энг йирик сув хўжалик комплекси бўлган баланд Асвон тўғони Саддул-Олий қурилишида зўр ғайрат билан ишламоқдалар.

Асвон тўғонининг биринчи навбати қурилиб бўлди. Нил дарёсининг неча миллиард кубометр суви сув омборига тўпланмоқда ва ҳозирнинг ўзидаёқ ерларни суғориш учун бу сувдан фойдаланилмоқда. Асвон тўғони қурилишини ҳеч муболағасиз Бирлашган Араб Республикасининг миллий мутахассис кадрлари тайёрланаётган мактаб деб аташ мумкин. Асвон тўғонининг қурилиши ўз миллий озодлиги учун курашаётган халқларнинг буюк мактабидир. Асвон тўғони мустамлакачилик асоратидан озод бўлган халқ нималарга қодир эканлигини ёрқин ва яққол кўрсатувчи мисолдир.

Совет кишилари, деди Н. В. Разин, Коммунистик партиямизнинг ва Совет ҳукуматимизнинг ташқи сиёсатини, тинчлик ва халқлар ўртасида дўстлик сиёсатини қизғин маъқулламоқдалар ва қўллаб-қувватламоқдалар. Биз олимлар Американинг империалистларининг Вьетнамга қарши олиб бораётган ваҳшиёна агрессив урушидан қаттиқ дарғазаб бўлдик. Биз империалистларнинг Африка қитъасидаги кирдикорларини қатъиян қоралаймиз.

Москва Давлат университетининг студенти **М. Н. Козина** ўз нутқида қуйидагиларни айтади: Совет ёшлари қадимий Миср тупроғида 1952 йил июль революциясидан кейин содир бўлаётган катта-катта ўзгаришларни зўр эътибор билан кузатиб турибдилар. Мард Миср халқи мустамлакачилар зулмини ағдариб ташлаб, янги ҳаёт барпо қилмоқда. Эндиликда «тинчлик зонаси»нинг ажралмас таркибий қисми бўлган Бирлашган Араб Республикаси империализмнинг позицияларига путур етказаётган Африка — Осиё бирдамлиги ҳаракатининг энг муҳим звеноларидан биридир.

Эртага, 1 сентябрда, деди М. Н. Козина, мамлакатимиздаги 750 дан ортиқ олий ўқув юртларининг эшиклари кенг очиб қўйилади. Совет мамлакатидаги бошқа кўпгина олий ўқув юртлари каби Москва университетининг аудиторияларида ҳам кўп тилларда айтилган гаплар жаранглаб эшитилади. Бизнинг университетимиздагина чет эллардан келган икки мингдан ортиқ студент ўқимоқда. Янги ўқув йилида жаҳондаги 119 давлатдан келган 24 мингдан ортиқ студент Совет Иттифоқидаги қарийб уч юз олий ва ўрта махсус ўқув юртларида шуғулланади. Чет эллардан келган дўстларимиз орасида мисрлик студентларнинг катта бир группаси ҳам бор. Булар Миср тупроғида империализмга қарши революция қилган авлод билан биргаликда Бирлашган Араб Республикасида янги ҳаёт барпо қилмоқдалар ва бундан буён ҳам барпо қилаверадилар.

Нотиқ Вьетнам тупроғида озодликни бўғиб ташлаётган Америка империалистларига қаҳр-ғазаб билан лаънат ўқийди, Жанубий Африка Республикасидаги ирқчиликни, империалистларнинг Конго ва Анголадаги ваҳшиёна ҳаракатларини қатъиян қоралайди. Биз, деди Марина Козина, ўз миллий озодлиги учун курашаётган халқларнинг ҳаққоний иши муқаррар ғалаба қилажагига астойдил ишонамиз!

КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. И. Микоянга сўз берилади. Залда гулдурос давомли қарсаклар бошланади.

А. И. МИКОЯН НУТҚИ

Азиз дўст, Президент Жамол Абдил Носир!

Ҳурматли мисрлик меҳмонлар! Ўртоқлар, дўстлар!

Бирлашган Араб Республикасининг раҳбари, Африка ва Яқин Шарқдаги миллий озодлик ҳаракатининг атоқли арбоби, дўстимиз Жамол Абдил Носир ва унинг ҳамроҳлари бўлган давлат арбоблари билан учрашмоқ учун бугун мана шу тантанали митингга тўпландик.

Сиз, жаноб Президентни ва бу ерда турган сафдошларингизни — вице-президент Закария Муҳиддинни, Миллат мажлисининг раиси Анвар Саодатни, бош министр ўринбосари Маҳмуд Фавзийни, ташқи ишлар министри Маҳмуд Риёдни чин кўнгилдан табриклашга ижозат бергайсиз.

Москва сизларни ўзининг меҳмондўст бағрида биринчи марта қабул қилаётгани йўқ. Совет Иттифоқи халқларининг сизларнинг мамлакатингизга, довюрак ва мард Миср халқига бўлган дўстлик ҳислари тағин ҳам кўпроқ ривожланганлиги ва мустаҳкамланганлигини сизлар бизнинг мамлакатимизда бўлган вақтингизда ўз кўзингиз билан кўрдингиз деб ўйлайман.

Мамлакатингизнинг халқи миллий мустақиллик учун қизғин кураш олиб бораётган вақтда биз тамомила унга хайрихоҳ бўлиб турдик. 1952 йилги зафарли революция тўғрисидаги хабарни эшитиб жуда қувондик. Суверен Миср вужудга келганлиги давлатларимизнинг ҳар томонлама ҳамкорлик қилишига, тинчлик учун, империализмга ва мустамлакачиликка қарши биргаликда кураш олиб боришига йўл очиб берди.

Совет — миср дўстлиги Миср халқи қўлига қурол олиб, ўз озодлигини уч империалистик давлатнинг агрессиясидан ҳимоя қилишга мажбур бўлган ва Миср халқи учун оғир синовлар даврида ўзининг ҳаётий кучини кўрсатди. Сувайш ва Порт-Саид арабларнинг мустақилликка бўлган букилмас иродасининг рамзи бўлиб қолди. Сувайш ва Порт-Саидни бизнинг мамлакатларимизни ва халқларимизни бир-бирига боғловчи дўстлик алоқаларининг ривожланишидаги улкан босқичлар бўлди, деб ҳам айтиш мумкин. Совет Иттифоқи билан Бирлашган Араб Республикаси ўртасида иқтисодий ва маданий ҳамкорлик кенгайиб бораётган ҳозирги вақтда бу дўстлик тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамланмоқда. Нил дарёсидаги Асвон қурилиши мана шу ўртоқларча ҳамкорликнинг жуда катта ва ҳақиқатан ажойиб кўринишидирки, бундай ўртоқларча ҳамкорлик фақат Асвоннинг ўзидагина содир бўлмаётганлиги сизларнинг ҳаммангизга маълум.

СССР билан Бирлашган Араб Республикаси ўртасида, мамлакатларимизнинг раҳбар арбоблари ўртасида ўзаро ишонч вужудга келди, бу ишонч йилдан-йилга ўсиб бормоқда.

Шу кунларда бу ерда, Кремлда бўлиб ўтган суҳбатлар вақтида биз Бирлашган Араб Республикасидан келган меҳмонларни мамлакатимиз экономикасидаги ишларнинг аҳволи билан, меҳнаткаш халқ ҳаётининг турли соҳаларидаги ютуқлар билан, бундан буёнги хўжалик қурилишининг планлари билан, ҳал қилишимиз лозим бўлган вазифалар билан, биз ечмоқчи бўлаётган проблемалар билан таништирдик. Совет халқи халқ хўжалигини ривожлантириш планларини бажариш учун, социалистик экономикани ва маданиятни янада юксалтириш учун нақадар зўр ғайрат билан курашаётганлигини сиз, жаноб президент, ўзингиз ҳам пайқаган бўлсангиз керак.

Биз ҳам икки ўртада бўлиб ўтган самимий фикрлашувдан кўп нарсаларни билиб олдик. Бирлашган Араб Республикасининг халқи ва ҳукумати кейинги даврда, айниқса кейинги йилларда қилган ишларга ҳурматимиз тағин ҳам ошди. Бу қилинган ишлар эса ҳақиқатан ҳам жуда катта.

Бирлашган Араб Республикасининг халқи ташқи ва ички реакциянинг тўхтовсиз ҳужумларига қарамай, империализмнинг қуролли агрессиясини даф қилиб, президент Жамол Абдил Носир раҳбарлигида мамлакатдаги эски мустамлакачилик тартибларини синдириб ташлади, чинакам мустақилликка эришди, мамлакатнинг сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳаётида чуқур социал ислоҳотларни амалга оширди, демократик, социалистик жамият қуришни ўзига мақсад қилиб олганлигини эълон қилди.

Яқин-яқинларгача «мудраб ётган сфинкс мамлакати» деб аталиб келган, мустамлакачилик асорати остида узоқ вақт азоб тортиб қийналган мамлакат ҳозир тинчлик, озодлик ва социал тараққиёт учун курашаётган актив куч бўлиб, империализмга, эски ва янги мустамлакачиликка қарши шиддатли курашчи бўлиб кенг халқаро майдонга чиқиб олди. Миср халқи миллий мустақилликни қўлга киритиб, ўзининг ички ишларига аралашиш хавфини муқаррар туғдирадиган бирор империалистик пактларда ёки иттифоқларда қатнашишдан бош тортди. У, қўшилмаслик ва позитив бетарафлик сиёсатини эълон қилди ва бу сиёсатни амалда ўтказиб келмоқда. Бирлашган Араб Республикаси мана шундай мустақил ташқи сиёсат ўтказаётганлиги билан Араб шарқида, Африка—Осиё мамлакатлари оиласида, бутун дунёда ўзига муносиб обрў қозонди.

Революция мамлакатнинг ички турмушини ҳам ўзгартириб юборди. Аграр ислоҳот янги йўлда ривожланишга ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ўстиришга катта сабабчи бўлди. Помешчиклар қўлидан 400 минг гектарга яқин ер тортиб олинди 200 минг гектардан кўпроқ янги ерлар ўзлаштирилди. Шу ерларнинг ҳаммаси деҳқонларга тақсимлаб берилди, ёки давлат ва кооператив хўжаликларига топширилди. Баланд Асвон тўғони қурилишини битказиш натижасида янги ерларни ўзлаштириш ва ҳозир ишланиб келаётган ерларнинг бир қисмини йил бўйи суғориладиган ерларга айлантириш йўли билан Бирлашган Араб Республикасининг экин майдони 800 минг гектардан зиёдроқ кўпаяди.

Ажнабийларнинг мулклари: Сувайш канали, банклар, страхование жамиятлари ва бошқа жамиятлар, саноат ва савдо корхоналари изчиллик ва қатъият билан национализация қилинди. Осиё, Африка, Латин Америкасининг жуда кўп мамлакатларида чет эл монополиялари шу вақтгача ҳам иқтисодий жиҳатдан ҳукмронлик қилиб келаётганликлари ҳисобга олинадиган бўлса, бу фактнинг халқаро аҳамияти шак-шубҳасиз эканлиги яққол кўринади.

Бирлашган Араб Республикасидаги революция яна ҳам каттароқ ишларни қилди. Президент Носир ўзининг яқинда сўзлаган нутқларидан бирида эски Миср тўғрисида даҳшатли бир рақамни, яъни мамлакатдаги бутун миллий даромаднинг ярмиси мамлакат аҳолисининг 0,5 процентини ташкил қилган одамлар қўлида бўлганлигини айтиб берди. Бирлашган Араб Республикасининг халқи ва ҳукумати бундай аҳволни ўзгартириш чораларини кўрдилар. Йирик маҳаллий капитал кейинги йилларда национализация қилинди ва унинг фаолият доираси чеклаб қўйилди. Ҳозирги вақтда давлат сектори саноатда барча ишлаб чиқариш воситаларининг қарийб 85 процентини ўз қўлида ушлаб турибди. Давлат ташқи савдони ҳақиқатда ўз монополиясига олиб, ўзининг ташқи иқтисодий алоқаларини мамлакат манфаатларига хизмат қилдирадиган бўлиб қолди. Революциядан олдин эса мисрликларнинг таъбири билан айтганда, мамлакат «пахтани четга сотар эди-ю, четдан қолоқликни сотиб олар эди».

Бирлашган Араб Республикасининг халқи ва унинг раҳбарлари кенг хўжалик қурилиши байроғини кўтардилар. Мамлакатда юзлаб замонавий корхоналар қурилди ва қурилмоқда, миллий саноатнинг янги тармоқлари вужудга келтирилмоқда. Мамлакатнинг индустриал потенциали қандай суръатлар билан кўпайтирилаётганлигини лоақал шундай бир факт ҳам кўрсатиб турибдики, революциядан кейинги йилларда саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми уч баравардан зиёдроқ ошди. Мана шу чора ва тадбирларнинг ҳаммаси феодализмга, чет эл капиталига ва йирик маҳаллий капиталга қақшатқич зарба берди, социал тараққиётга йўл очиб берди.

Эндиликда Араб социалистик иттифоқи бошчилик қилаётган бу тараққиётнинг нишоналари меҳнаткашларнинг турмушида ҳам кўриниб турибди. Уларнинг турмуши бошқача бўлиб қолди. Бирлашган Араб Республикасидаги давлат корхоналарида етти соатлик иш куни жорий қилинди, ишчилар ва хизматчиларнинг меҳнатига анча ошиқ ҳақ тўланадиган бўлди, ҳақ тўланадиган отпускалар бериш ва пенсиялар тўлаш тўғрисидаги қонун амалга оширилди. Мамлакатда мактабларда ва олий ўқув юртларида текин ўқитиш биринчи марта жорий қилинди. Кейинги уч йилнинг ўзидагина республика ҳукумати халқ соғлиғини сақлаш эҳтиёжларига революциядан олдинги 70 йил мобайнида сарфланган маблағга деярли тенг келадиган миқдорда маблағ сарфлаганлиги ажойиб факт эмасми, ахир?

Бироқ, энг муҳим нарса тариқасида шуни кўрсатиб ўтмоқ кераккки, революция халқнинг ижодий кучларини ривожлантирмоқда, халқда яхши келажакка ишонч туғдирмоқда, мамлакатнинг ички ресурсларини тўлароқ сафарбар қилишга имкон бермоқда. Бирлашган Араб Республикасидаги ривожланиш, бу сафар ўзига хос хусусиятларга ва традицияларга эга бўлган араблар, мусулмонлар дунёси шароитида шу нарсани яна бир марта исботламоқдаки, феодализм тартиблари билан алоқани қатъиян узиш, ривожланишнинг нокапиталистик йўлига дадиллик билан ўтиш ҳар бир халқнинг миллат сифатида тараққий этиши ва социал жиҳатдан янгиланиши учун имконият вужудга келтиради.

Мана шу жиҳатларнинг ўзига тўхталиб ўтаётганлигимнинг сабаби нима, ўртоқлар?

Собиқ мустамлака мамлакатларнинг катта кўпчилиги энди ўзининг давлат мустақиллигига эга бўлиб қолди. Бироқ, шу давлатлардаги халқларнинг тақдири турлича йўлдан бормоқда. Шундай мамлакатлар борки, империалистлар бу мамлакатларда ўзларига мақбул бўлган режимларни ҳокимият тепасига чиқариб қўйишга муваффақ бўлдилар. Улар мустақилликни байроқ билан гимн сингари расмий белгилардан иборат қилиб қўйишга уринмоқдалар. Бундай мамлакатларнинг халқлари озодликка эришиш бизнинг туб миллий ва социал проблемаларимизни ҳал қилиб беради, деб умид қилган бўлсалар ҳам, аммо ҳозирча ўз турмушларининг яхшиланганлигини кўраётганлари йўқ. Аслини олганда, бундай давлатлар янги мустамлакачилик маҳсулининг кўпгина нишоналарини ифодалаб турибдилар. Дуруст, бундай мамлакатларда энди ажнабийларнинг мустамлакачилик маъмурияти йўқ. Уларнинг давлат аппаратида шу мамлакатлик ватандошлар ўтирибди, деса бўлади. Аммо, агар синчиклаб қаралса, уларнинг иқтисодий турмушида рўй берган ўзгариш кам. Бундай мамлакатларда чет эл монополиялари ва колониалистлар аввалгидек хўжайинлик қилиб келмоқдалар. Кўпинча собиқ метрополияларининг ва бошқа империалистик давлатларнинг элчихоналари шу мамлакатнинг ўз министрликларига қараганда кўпроқ нуфузга эга. Бу мамлакатларнинг халқлари чинакам мустақилликка эришмоқ учун ҳали катта ва мураккаб йўлни босиб ўтишлари керак.

Ҳақиқатда тарих уларнинг олдига: ё жиддий ислоҳотлар ўтказиш ёки янги мустамлакачилик ботқоғига тушиб қолиш каби икки йўлдан бирини танлаб олиш масаласини дангал қўйди. Тарихан қисқа вақт ичида туб социал-иқтисодий ислоҳотларни амалга оширган Бирлашган Араб Республикасининг, Африка ва Осиёдаги бошқа бир қанча мустақил мамлакатларнинг тажрибаси янги мустамлакачилик исканжаларидан ҳали қутулиб чиқмаган халқлар учун жозибали тажриба бўлиб турибди. Бу тажриба уларга формал мустақилликка эмас, балки ҳақиқий мустақилликка қандай қилиб эришиш мумкинлигини кўрсатмоқда.

Бирлашган Араб Республикаси ҳамда Осиё ва Африкадаги бошқа мустақил давлатлар тинчлик учун, халқлар озодлиги учун, империалистик агрессия сиёсатига қарши, феодал ва капиталистик эксплуатацияга қарши кураш олиб бораётганликлари билан халқаро империализмга катта зарба бермоқдалар. Улар империализмни заифлантирмоқдалар ва унинг тинкасини қуритмоқдалар. Мана шунинг ўзи, ўртоқлар, социалистик мамлакатлар ва жаҳондаги барча прогрессив кучлар учун катта ёрдам ва мададдир, мана шунинг ўзи мазкур кучларнинг халқаро майдондаги позициясини анча мустаҳкамламоқда, ўзимиз олиб бораётган курашни кўп жиҳатдан енгиллаштирмоқда.

Жаҳон социализми ва барча революцион кучлар билан чамбарчас ҳамдўст бўлиб ривожланиб бораётган миллий озодлик кураши кенг қулоч ёзаётганлиги империалистларни қўрқитиб юбормоқда. Ҳозир улар кейинги йигирма йил ичида Осиёда, Африкада ва Латин Америкасида ўзлари учраган мағлубиятлар учун қасд олишга ўлгудек уринмоқдалар, имкони бўлган жойларда миллий озодлик кучларига қарши жанг очишга уринмоқдалар.

Империалистик мустамлакачи давлатлар ва улар жиловлаб олган Жанубий Африка Республикасидаги Фервурд режими ёки Жанубий Родезиядаги Смит режими сингари режимлар ҳар хил жиноятлар қилишдан қайтмаётирлар. Эндиликда империализм, мустамлакачилик ва ирқчиликнинг бу нопок иттифоқига Америка Қўшма Штатлари бош бўлиб қолди. АҚШ ўз сиёсатини ўтказишда тарих томонидан лаънатланган ва умри тугаган мустамлакачилик урушлари сингари методдан фойдаланишдан қайтмаётир. АҚШ у ёки бу мамлакатда қандай тузум ўрнатилиши лозим деган масалани ҳал қилиш ҳуқуқини ўзига ўтказиб олиб, бошқа давлатлар ва халқларнинг ишларига қуролли аралашиш чораларини тобора кўпроқ қўлланмоқда. Буни исботлайдиган далиллар оз эмас. АҚШнинг Жанубий Вьетнамдаги жирканч уруши, Вьетнам Демократик Республикаси жиноятқорона бомбардимон қилинаётганлиги, Конго ва Доминикана Республикасига қилинган интервенция мана шундай далиллардандир.

Лекин АҚШ ўзининг оккупациячи армияларини кўпайтириш, тинч аҳолини қириш операцияларини авж олдириш, бомбардимон қилишларни кучайтириш билан ҳам ўз мақсадларига эриша олмайди. Бу билан АҚШ Америка империализмининг кучини эмас, балки ожизлигини, бу империализм ўзининг ташқи сиёсий мақсадларини оддий сиёсий ва иқтисодий воситалар билан таъминлашга лаёқатли эмаслигини кўрсатмоқда, холос.

Американинг кўзга кўринган кўпгина сенаторлари, публицистлари, жамоат арбоблари эътироф қилиб айтаётганларидек, Қўшма Штатлар бутун дунё халқлари олдида ҳеч қачон ҳозирги кундагидек ўзининг сиёсий обрўйини шу қадар тўкмаган эди. Вьетнамнинг напалм бомбалари билан ёндирилган қишлоқларини, Стэнливилдаги қонли операцияни, Доминикана ватанпарварлари ўлдирилганлигини, Кубага контрреволюцион шайкалар туширилганлигини халқлар ҳеч қачон унутмайдилар.

Американинг Вьетнамдаги агрессиясига чек қўйиш тинчликсевар кучларнинг муқаддас бурчидир. Ер юзидаги барча прогрессив кишилар каби, совет халқи ҳам Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг ва Жанубий Вьетнам Миллий озодлик фронтининг таклифларига қўшилади ва бу таклифларни қувватламоқда. 1954 йилги Женева битимларини оғишмай бажариш, Вьетнам Демократик Республикасини ваҳшийларча бомбардимон қилишларни тўхтатиш, АҚШ ва иттифоқчиларининг барча қуролли кучларини Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетиш, Американинг қурол-яроғларини олиб чиқиб кетиш, Вьетнам халқига ўз тақдирини ўзи ҳал қилиш имкониятини бериш Вьетнам масаласини бартараф қилмоқ учун бирдан-бир асос бўлиши мумкин.

Индинга Вьетнам халқи ўз тарихидаги зўр воқеани — Вьетнам Демократик Республикаси эълон қилинганлигининг йигирма йиллигини нишонлайди. Вьетнамлик дўстларимизнинг мана шу катта байрами арафасида биз 1945 йилдаёқ президент Хо Ши Мин эълон қилган мустақиллик декларациясида ғурур билан айтилган сўзларни эсга оламиз.

«Вьетнам халқи, — дейилган эди мазкур декларацияда, —озодликка ва мустақилликка бўлган ўз ҳуқуқини қатъий равишда сақлаб қолмоқ учун ўзининг мулкини ҳам, ҳатто ўзининг жонини ҳам аямай, бутун маънавий ва моддий кучларини сафарбар этишга қарор қилди». Бундан 20 йил муқаддам айтилган шу сўзлар муваффақият билан амалга оширилмоқда.

Ҳамиша бўлганидек, шу кунларда ҳам бизнинг қалбимиз Вьетнам халқи билан бирга, биз унинг қаҳрамонлигига қойил қолмоқдамиз, биз у билан биргамиз ва унинг ғалабасига қатъий ишонамиз.

Азиз дўстлар!

Ер юзининг турли бурчакларида янги мустамлакачилар кескинликнинг бошқа кўпгина манбаларини ҳам вужудга келтираётганликларини кўриш учун жаҳон харитасига назар ташлашнинг ўзи кифоя қилади. Уларнинг қўли Ямандаги контрреволюциянинг ички ва ташқи кучлари ҳаракатини йўллаб турибди, Яман халқини қўлига қурол олиб, республиканинг мустақиллигини ҳимоя қилмоқ учун қарийб уч йилдан бери курашишга мажбур этмоқда.

Яман халқининг курашини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлашда, Ямандаги аҳволни тинч бартараф қилиш йўлларини қидиришда Бирлашган Араб Республикаси олижаноб роль ўйнаганлигини қайд қилиб ўтишимиз керак. Ямандаги аҳволни мана шундай тинч йўл билан бартараф қилиш шу ёш Араб Республикасининг ривожланиши учун энг муҳим шартдир.

Британия империализми Жанубий Арабистоннинг ишларига аралашишни тўхтатмаётир. Ҳали ҳам инглиз солдатлари Уммон, Адан ва оккупация қилинган бошқа территорияларда араб ватанпарварларининг қонини тўкмоқда.

Суданга қарши империалистик фитнанинг ташкилотчилари Жанубий Суданни тортиб олиб, уни Марказий ва Шарқий Африканинг мустақил мамлакатларига тазйиқ ўтказмоқ учун янги мустамлакачиликнинг таянч пунктига айлантиришга уринмоқдалар.

Инглиз мустамлакачилари Шарқи-Жанубий Осиёда нақадар кўп куч сарфлаб Малайзия федерациясини тузганликлари, Сингапур, Шимолий Калимантан халқлари устидан ўзларининг мустамлакачилик ҳукмронликларини федерация ниқоби остида пардалашга интилаётганликлари маълум. Улар Малайзияни мустақил Индонезияга тазйиқ ўтказадиган доимий база қилиб олмоқчилар. Бироқ, Сингапур федерация составидан чиққанлиги натижасида янги мустамлакачиларнинг бу найранги барбод бўла бошлади.

Янги мустамлакачилик фаолиятининг қандай бир намунасини олиб қарамайлик, ҳамма жойда бир нарсани кўриб турибмиз: Янги мустамлакачилик Осиё, Африка, Латин Америкаси мамлакатларини ва халқларини ўз империалистик таъсири доирасида, жаҳон капиталистик хўжалиги системасида ушлаб туришни, уларни мумкин қадар узоқ вақт эксплуатация объекти қилиб сақлашни ва агар имкони бўлса, улардан социализмга қарши курашда резерв тариқасида фойдаланишни мақсад қилиб олмоқда.

Албатта, ривожланаётган мамлакатлар дуч келаётган иқтисодий қийинчиликлар оз эмас, империализм эса мана шу қийинчиликлардан фойдаланмоқда.

Лекин империалистлар Осиё, Африка ва Латин Америкаси давлатларининг иқтисодий ривожланишидаги заифликларидан фойдаланиб, уларнинг тақдирига ўзлари хоҳлаганларича хўжайинлик қиладиган вақтлар ўтиб кетди. Озодликка эришган ёш давлатларнинг тикланиб олиш давридаги иқтисодий қийинчиликларни муваффақиятли равишда бартараф қилиш мумкинлигини турмуш кўрсатиб турибди. Шу давлатлар дадиллик билан туб ислоҳотлар ўтказиб, ўзларининг ички имкониятларини сафарбар қилиб, ҳамма мамлакатлар билан, шу жумладан социалистик мамлакатлар билан тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилиш йўлини тутиб, шу тариқа ўзларининг иқтисодий қийинчиликларини ҳақиқатан бартараф қилмоқдалар.

Камситишлардан ва сиёсий шартлардан холи бўлган, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг савдо ва ривожланишга бағишланган Женева конференциясида белгиланган принципларга асосланган халқаро иқтисодий алоқаларни ривожлантириш ҳамма мамлакатлар, ҳамма халқларнинг манфаатларига мос бўлиб тушади. Бошқа мамлакатларнинг ишларига, уларнинг ички ва ташқи сиёсатига аралашмоқ учун иқтисодий воситалардан фойдаланишга биз қатъиян қаршимиз.

Ҳозир Европа қитъасида вужудга келаётган вазият ҳам тинчликсевар давлатларни ташвишга солмаслиги мумкин эмас.

Ғарбий Германиядаги реваншчилик кучлари бошқаларнинг ерларига бўлган ўз даъволарини тобора дангалроқ қилиб қўймоқдалар. Улар шу ерларни «тинч йўл билан» олишга ҳаракат қиламиз, деган гапларни айтмоқдалар, лекин улар тинчлик тўғрисида гап сотиб, нима учундир ядро қуролига қўл узатмоқдалар ва мамлакатни зўр бериб ҳарбийлаштирмоқдалар. Германия Федератив Республикасида реваншизм ва милитаризм ривожлантирилаётганлиги Европадаги вазиятни чатоқлаштирмоқда. Бу нарса ривожланаётган давлатларнинг халқларига ҳам хавф-хатар туғдирмоқда. Ғарбий Германия империалистлари ўзларининг ҳарбий-иқтисодий потенциалларига ва НАТО ичидаги ўзларининг позицияларига таяниб, Африка ва Осиёда янги мустамлакачилик хуружини АҚШ билан бирга тағин ҳам кенгроқ авж олдирмоқдалар. Бирлашган Араб Республикасига ва бошқа араб мамлакатларига Бонн қандай тазйиқ қилганлигини биламиз, улар ўзларининг ички ишларига Ғарбий Германиянинг аралашиш йўлидаги уринишларига муносиб зарба берганликларига хурсандмиз.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг фаолиятини нормаллаштириш муҳим ишдир.

Шуни айтиш керакки, бу ташкилотдаги ҳозирги аҳвол бизни қаноатлантира олмайди. Америка империализми ўзига итоат қиладиган кўпчиликка таяниб, ўзига маъқул қарорларни Бирлашган Миллатлар Ташкилотида қабул қилдириб олганлигини, инсониятни тўлқинлантириб турган масалаларнинг муҳокама қилинишига йўл қўймаганлигини неча марталаб кўрганмиз. Лекин бу ташкилотнинг ривожланиш тенденцияси қандайлигига назар солинадиган бўлса, унинг келажагига хийла оптимистик кўз билан қараш мумкин. Бирлашган Миллатлар Ташкилотида Осиё ва Африка мамлакатларининг вакиллари кўпайганлиги, шу билан бир қаторда социалистик мамлакатларнинг бу ташкилотдаги роли жаҳон майдонидаги кучларнинг нисбатида чуқур силжишлар рўй берганлигини ҳозир акс эттириб турибди, бу эса у ердаги вазиятни ҳам ўзгартирмоқда. Империалистларнинг ўз ирodaларини Бирлашган Миллатлар Ташкилотига зўрлаб қабул қилдиришлари борган сари қийинлашмоқда, «молиявий кризис» ва Уставнинг 19-моддасини татбиқ қилиш деган масала муносабати билан АҚШ найранглар ишлатиб, бу ташкилотнинг пойдеворига путур етказишга уринганида тинчликсевар давлатлар бунга йўл қўймасликка муваффақ бўла оладилар.

(Охири учинчи бетда)

ОЙНИНГ БИРИНЧИ КАРТАСИ

Совет тарихчи-астрономининг йирик кашфиёти

Астрономия тарихида Ойни илмий жиҳатдан тадқиқ қилиш буюк итальян олими Галилио Галилейнинг телескоп орқали кузатишидан бошланган, деб ҳисоблаб келинарди.

Бироқ, архив материалларини ўрганаётганимда 1609—1610 йиллар мобайнида йирик инглиз математиги Томос Харриотт томонидан Ойнинг кузатилиши ҳақидаги эълон қилинмаган ва деярли эсдан чиқариб юборилган ҳужжатларини топиб олдим. Бу олим астрономияга жуда қизиққан ва «Осмон механикасининг отаси» Иоганн Кеплер билан хат орқали алоқада бўлган. Тарихий ҳужжатлар шундан далолат берадики, Харриотт 1590 йилгача, яъни Галилей кашф қилганга қадар ҳам ўз телескопига эга бўлган. Харриотт телескоп орқали Ойни кузатган, суратини олган ва унинг юзасини биринчи тасвирини берган. Галилей эса юлдузлар тасвирини Харриоттдан кейин берган ва уни машҳур юлдузлар китобида ёзган.

Харриотт қандай кузатишлар қилган? Буни аниқлаш анча қийин бўлди, чунки унинг ҳамма асарлари ҳозирга қадар нашр этилмаган. Шунинг учун бу ҳужжатларни қидириб топиш ҳақида Британия музейига мурожаат қилишга тўғри келди. У ердан Харриоттнинг қўлёзма мероси Англияда лорд Эгримонтнинг ихтиёрида эканлиги ҳақида хабар келди. Лорднинг секретари ва архивариуси билан хат ёзишганимиз яхши натижалар берди. У менга Ойнинг зарисовкасини юборди. Зарисовкага 1910 йил 12 ва 13 сентябрь деб ёзилган. Шу билан бирга мен ундан АСТРОНОМИЯ ТАРИХИДА ОЙНИНГ БИРИНЧИ КАРТАСИНИ ҲАМ ОЛДИМ. Бу карта телескоп орқали ўтказилган жуда кўп кузатишлар натижасида тузилган. Ойнинг биринчи картасида 50 га яқин объект кўрсатилган. «Денгизларнинггина эмас, балки Платон, Аристарх ва бошқа айрим йирик кратерлар ҳам кўрсатилган. Ҳозирги вақтда маълум бўлган ёруғ нурлар яхши тасвирланган. Шуниси қизиқки, Ойнинг картасида бу нурлар Харриоттдан сўнг 20 йил ўтгандан кейингина пайдо бўлган. Бу нурлар Галилейнинг расмларида ҳам йўқ. Галилейдан қолган суратлардан Ойнинг қайси қисми тасвирланганлигини билиб олиш қийин. Харриоттнинг картасида қоронғи ва ёруғ участкаларнинг тасвири бор. Айрим ноаниқликлар ҳам учрайди. Лекин бу ноаниқликлар майда деталларга тааллуқли. Шу нарсани эсдан чиқармаслик керакки, бу Ойнинг Ердан кўринадиган томони ярмининг биринчи тасвиридир.

Орадан 360 йил ўтди. Шу вақт ичида турли мамлакат олимлари Ойнинг кўпгина карталарини туздилар. Совет автомат станцияси «Зонд-3» олган фотография туфайли Ой юзасидаги сўнгги оқ доғ ҳам ўчирилди.

Космонавт Ойга чиқиб, унинг картасини очадиган вақт ҳам яқин. Бу эса бундан уч ярим аср илгари Ойнинг биринчи картаси тузилган вақтдан бери олимлар бошлаган кўп йиллик хизматларнинг натижаси бўлади.

Евгений СТРАУТ,
астроном.
(АПН).

А. И. МИКОЯН НУТҚИ

(Боши иккинчи бетда).

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти раҳбар органларининг составини — Хавфсизлик Кенгашининг, Иқтисодий ва Социал кенгашнинг составини Осиё — Африка мамлакатларининг халқаро майдондаги салмоғи ва ролига мувофиқлаштириш пайти келди. Совет Иттифоқи Уставга киритилган тегишли тузатишларни биринчилар қаторида ратификация қилди. Энди бу тузатишларни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти жамики аъзоларининг учдан икки қисми ратификация қилиб бўлди. Хавфсизлик Кенгашининг бошқа доимий аъзолари ратификация процедурасини кечиктирмай битказишлари ва шу тариқа Африка — Осиё давлатларининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг сайлаб қўйиладиган раҳбарлик органларида ўзларига муносиб вакиллари бўлишини Бош Ассамблеянинг навбатдаги сессиясидаёқ таъминлашга имконият беришлари керак.

Империализмга қарши актив курашаётган ёки ҳар ҳолда унинг сиёсатига хайрихоҳлик қилмаётган халқларнинг кўпчилиги ҳозир империалистик лагерга қарама-қарши бўлиб турибди. Империализмга қарши кенг фронтнинг жуда катта, ҳақиқатан енгилмас қуввати бор.

Бироқ, муҳим нарса шуки, империализмга қарши кучлар ўзларининг реал имкониятларини, оқибат натижада ўзлари империализм лагерига нисбатан устун эканликларини тўла равишда англаб олишлари зарур; улар империализмга қарши ўзларининг курашларини ҳамма жойда ва ўзлари уддалайдиган турли формада активлаштиришлари зарур; улар ўз ҳаракатларини бирлаштиришлари ва тарқоқлик позициясида туриб эмас, балки бирлик позициясида туриб кураш олиб боришлари зарур.

Озодликка эришган ёш давлатлар ўртасида баъзан пайдо бўлиб қоладиган зиддиятлар ва жанжалларни империалистлар ҳамма чоралар билан қўллаб-қувватлашга ва авж олдиришга ҳаракат қиладилар, улар ўртасига адоват солишга уринадилар.

Бирлашган Араб Республикаси озодликка эришган мамлакатлар ҳаракатларининг бирлигини, уларнинг жаҳон социалистик системаси билан ҳамкорлик қилишини тарғиб қилаётган жарчилардан бири эканлигини хурсандлик билан қайд қиламиз. Бирлашган Араб Республикаси ўзининг мана шу олижаноб иши билан фақат Араб Шарқида ва Африкадагина эмас, шу билан бирга ҳамма жойда ҳурмат қозонди, совет кишиларининг муҳаббатини қозонди.

Араб мамлакатларидан бири бўлган Бирлашган Араб Республикасининг Африкадаги мавқеи катта. У, ўз территориясида Африка қитъаси билан Осиё қитъасини туташтириб турибди, деса бўлади. Табиийдирки, у, араб, Африка ва Осиё мамлакатлари ва халқлари бирдамлигининг марказларидан бири бўлиб қолди. Бунда унинг фақат географик мавқеигина роль ўйнаётгани йўқ.

Араб мамлакатлари шу нарсани тобора чуқур англамоқдаларки, арабларнинг ўзлари жипслашганлари тақдирдагина уларнинг территориясига ва бойликларига империалистларнинг қилаётган ҳамлаларини даф қилиш мумкин. Арабларнинг бирлиги — миллий мустақилликни ва уларнинг қадр-қимматини таъминлаш учун, империалистларнинг аралашувидан қутулиш учун олиб борилаётган курашнинг энг муҳим қуролидир. Бу адолатли курашда улар мамлакатимизнинг, халқимизнинг дўстона мададига ҳамиша кўз тутишлари мумкин.

Бир неча кундан кейин Араб давлатлари бошлиқларининг конференцияси очилади. Ана шу муҳим умумараб анжумани қатнашчиларининг иши самарали бўлишини ва араблар бирлигини мустаҳкамлашда муваффақиятлар қозонилишини чин кўнгилдан тилаймиз.

Африка бирлиги ташкилотининг аъзолари бўлган Африка давлатлари бошлиқларининг яқинда ўтказиладиган ассамблеясига ҳам чин кўнгилдан муваффақият тилаймиз. Бу ассамблеяда Бирлашган Араб Республикаси ҳам қатнашади. Совет Иттифоқи Африка бирлиги ташкилоти тузилганлигини буюк Африка қитъаси халқларининг бирдамлигини мустаҳкамлаш йўлидаги муҳим босқич деб табриклаган эди. Бу ташкилот Африкани эски ва янги мустамлакачиликдан озод қилиш ишига, Африкадаги ёш давлатларнинг мустақиллигини мустаҳкамлаш ишига, бутун дунёдаги тинчлик ишига бундан буён ҳам ўз ҳиссасини қўша беради, деб кутиш мумкин.

Шу йилнинг иккинчи ярмида буюк давлатлар раҳбарларининг ҳақиқатан ҳам кўпгина учрашувлари ўтказилади. Ноябрь ойида Осиё ва Африка мамлакатларининг иккинчи конференцияси очилмоқчи.

Улуғ Ленин Россиядаги 1917 йил февраль революциясининг арафасидаёқ уқтириб ўтганидек, бизнинг мамлакатимиз «... географик, иқтисодий ва тарихий жиҳатлардан фақат Европагагина эмас, балки Осиёга ҳам боғлиқдир». Пролетар интернационализми принципларига содиқ бўлган Совет Иттифоқи халқлари Африка—Осиё халқларининг озодлик курашига катта ҳисса қўшмоқда. Очиқ-ойдин кўриниб турибдики, Осиё халқларининг, шунингдек Африка халқларининг ҳам муштарак манфаатлари бизга ёт эмас. Шу сабабли, маълумки, Совет Иттифоқи Осиё ва Африка мамлакатларининг иккинчи конференцияси чақирилишини қўллаб-қувватлади ва қўллаб-қувватламоқда, шу конференцияда Совет Иттифоқи қатнашган тақдирда, унинг иши муваффақиятли бўлиши учун ўзининг бутун куч ва ғайратини сарфлайди.

Барча тинчликсевар мамлакатлар ва халқларнинг бирлигини мустаҳкамлашга интилиш, уларнинг кучларини империалистик агрессия сиёсатига ва бошқаларнинг ишларига аралашиш сиёсатига зарба беришга, эски ва янги мустамлакачиликка қарши курашни янада активлаштиришга сафарбар қилиш мазкур ваколатли учрашувлар ва конференцияларнинг ўзаги бўлиб қолади, деб умид қиламиз.

Ҳозирги замоннинг барча энг катта проблемалари бўйича Совет Иттифоқининг ва Бирлашган Араб Республикасининг позициялари бир-бирига яқин ёки бир-бирига тўғри келаётганлигини хурсандлик билан қайд қилиб ўтмоқ керак, ўртоқлар. Бу ҳол ҳурматли меҳмонимиз — Бирлашган Араб Республикасининг Президенти ва Араб социалистик иттифоқининг раиси Носир билан Москвада тамомланган музокараларда ҳам яна исботланди. Давлатлар ўртасида ташқи сиёсат соҳасида принципиал келишмовчилик бўлмаганида эса уларнинг дўстлиги ва ҳамкорлигини яна мустаҳкамламоқ учун тағин ҳам яхшироқ шарт-шароит вужудга келади. Биз ўз томонимиздан шуни қатъий қилиб айтишимиз мумкинки, Бирлашган Араб Республикаси билан муносабатларимизнинг ҳолати бизни тўла равишда қаноатлантирди. Бу муносабатлар фақат тенг ҳуқуқлиликка, ўзаро ҳурматлашга ва бир-бирининг ички ишларига аралашмасликка асосланган муносабатларгина эмас. Бу муносабатлар чинакам ишонч, самарали, ҳар иккала томонга фойдали ҳамкорлик муносабатларидир. Совет кишилари бу муносабатларни жуда қадрлайдилар, шу муносабатларни давом эттирмоқ ва янада ривожлантирмоқ учун мумкин бўлган ҳамма чораларни кўрадилар.

Дўстимиз Жамол Абдил Носирнинг Совет Иттифоқига қилган сафарига катта аҳамият бераётирмиз ва бу сафарни мамлакатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги дўстона алоқаларни ва ҳамкорликни янада кенгайтириш ва мустаҳкамлаш йўлида қўйилган янги қадам деб ҳисобламоқдамиз. Бизнинг дўстлигимиз Миср қуёши каби ҳамиша қизғин бўлсин, кенг мамлакатимиз каби бепоён бўлсин, Асвон тоши каби мустаҳкам бўлсин!

Қардош Бирлашган Араб Республикасининг халқига чин кўнгилдан бахт-саодат ва равнақ тилашга, янги турмуш қуришда тағин катта муваффақиятлар тилашга ижозат бергайсиз.

Яшасин Совет Иттифоқи ва Бирлашган Араб Республикаси халқларининг бузилмас дўстлиги!

Яшасин бутун дунёда тинчлик!

Ва ассалому алайкум!

* * *

Бирлашган Араб Республикасининг Президенти, Араб социалистик иттифоқининг раиси Жамол Абдил Носир минбарга чиқади. Залда гулдурос қарсаклар бошланади.

ЖАМОЛ АБДИЛ НОСИР НУТҚИ

Қардошлар, дўстлар!

Араб—совет дўстлигининг шу ажойиб байрами бошланган чоқда совет халқига чуқур миннатдорчилик ва ташаккур изҳор қилишни истайман. Совет халқи Бирлашган Араб Республикасининг халқига энг қизғин ва энг самимий туйғуларини, бу халқ билан илиқ ва олижаноб дўстликка садоқатини, бу халқнинг курашига қойил қолганлигини изҳор қилмоқ учун менинг Москвага қилган сафаримдан фойдаланди.

Мен шу туйғуларни ўзим борган ҳамма жойда ҳис этдим. Бу туйғуларни халқимизга маълум қилишни ўзим учун шараф деб биламан. Менинг чуқур эътиқодимча, бизнинг халқимиз ҳам совет халқига дўстлик, муҳаббат ва шодлик туйғуларини изҳор қилмоқда.

Қардошлар ва дўстлар!

Араб — совет дўстлиги шундай бир мақсадки, биз бунга йўлимизда учраган катта ғовларга қарамай, шиддатли ҳужумларни даф қилиб, бошимиздан кечирган оғир синовларга қарамай эришдик. Бу эса араб—совет дўстлигини янада мустаҳкамлайди ва бу дўстликни, ҳар қандай умумий манфаатларимизни эътиборга олмаганда ҳам шундай бир мақсадга айлантирадики, бу мақсадга интилиш ва унга содиқ бўлиш учун ҳар қанча иш қилса ҳам арзийди. Бу мақсад ўзаро ҳамжиҳатлик туфайли қўлга киритилмоқда. Бу ҳамжиҳатлик фикрлашиб олиш натижасида, конструктив мунозара натижасида тобора чуқурлашиб бормоқда.

Азиз дўстлар ва қардошлар, шу муносабат билан сизларнинг ҳузурингизда сўзлаётган нутқимдан фойдаланишни ва бу йўлда зўр бериб қилинаётган ишларга ўз ҳиссамни қўшишни истар эдим.

Мен Миср революциясининг социал жиҳатига қисқача тўхталиб ўтмоқчи бўламан. Халқимиз курашининг сиёсий жиҳати ҳаммани қизиқтираётганлигини ва кўпчиликнинг эътиборини жалб этаётганлигини ҳис қилиб турибмиз, мен буни сизлардан сир тутмайман; бу ҳол баъзан Миср жамиятида рўй бераётган ва бу жамиятни тамомила деярли ўзгартириб юбораётган чуқур ислоҳотларга бўлган эътиборни баъзан назардан четда қолдирган ҳолда содир бўлмоқда.

Қардошлар ва дўстлар, бизнинг жамиятимизда содир бўлаётган туб социал ўзгаришларни диққат-эътибор билан таҳлил этмоқ учун бу ерда халқимиз курашининг сиёсий жиҳати тўғрисида гапириб ўтиришни истамас эдим. 1952 йил 23 июль революцияси ҳарбий тўнтариш эмас эди. Бу революцияда гарчи армиянинг революцион элементлари қатнашган бўлса ҳам, у, халқ революцияси эди.

Бизнинг халқимиз асрлар мобайнида ажнабий босқинчиларга қарши курашиб келди. Шундан кейин сиёсий озодлик ҳақидаги талаблар социал озодлик тўғрисидаги талаблар билан қўшилиб кетди, чунки чет эл мустамлакачилиги маҳаллий реакцияга таянган эди, маҳаллий реакциянинг манфаатлари ана шу мустамлакачиликнинг манфаатлари билан маҳкам чирмашиб кетган эди.

Миср халқининг кураши иккинчи жаҳон урушидан кейин тамомила социал мазмунга эга бўлди.

Миср халқининг қаҳр-ғазаби фақат Британия оккупациясигагина эмас, балки ҳукмрон эксплуататор синфнинг бутун бойликни ўз қўлига тўплашига ҳам қарши қаратилган эди. Ана шу ҳукмрон эксплуататорлар синфи мустамлакачилик билан ҳамкорлик қилди ва Миср халқидан ўғирлаб олинган меҳнат самараларини мустамлакачилар билан баҳам кўрди.

Бу аҳволни яққол тасвирлаб бермоқ учун қуйидаги рақамларни келтириб ўтаман: Миср революцияси содир бўлишидан бир кун аввал Британия оккупациячи кучларининг 80 минг солдати бор эди, бу солдатлар Сувайш канали базаси атрофида жойлашган эди.

Сувайш канали тамомила деярли инглиз-француз монополистик компанияларининг мулки бўлиб қолган эди; барча банклар, страхование компаниялари, ташқи савдо, йирик қишлоқ хўжалик компаниялари — буларнинг ҳаммаси ажнабийлар қўлида эди.

Аҳолининг ярим проценти миллий даромаднинг 50 процентини олар эди. 1919 йил революцияси билан (реакция бу революциянинг мақсадларидан воз кечиб, унга хиёнат қилди) 1952 йил 23 июль революцияси (халқ бу революцияни ҳимоя қила олди) ўртасидаги даврда мамлакатдаги ҳокимият тамомила 16 оиланинг қўлида эди. Ҳукумат бошлиқлари, министрлар ва давлатдаги масъул лавозимларни эгаллаган бошқа шахслар шу оилаларнинг аъзоларидан тайинланар эди. Иккинчи жаҳон уруши тамом бўлган пайтдан тортиб, революциямиз бошланган пайтгача ўтган даврни ўз ичига олган етти йил Миср халқ оммаси умумий мақсадлар йўлида олиб борган қаҳрамонона кураш йиллари бўлди. Халқ, гарчи қурол ёрдами билан бўлса ҳам, оккупациячи қўшинларнинг территориямиздан олиб чиқиб кетилишини талаб қилди. Халқ бизни ҳар томондан искаnжага олган мустамлакачилик таъсири доирасидан қутултиришни ҳам талаб қилди. Айни вақтда халқ ерни қайтиб олишни талаб қилди, тортиб олинган миллий бойликларнинг, шунингдек ўз меҳнати самараларининг қайтариб берилишини талаб қилди. Ана шу меҳнат самаралари Миср халқ оммасига наф келтирмай талон-торож қилинар эди. Шу билан бирга, халқ чинакам демократия бўлишини талаб қилди. Бундай демократия шароитида халқ ўз ишларини бошқара олар, ўзи зарур деб билган йўлни танлаб олар ва социал адолат йўлида ҳамда келгуси авлодларни ялчитиш йўлида ҳаракат қила олар эди.

Бу йиллар бутун халқнинг революцион ғайрати ва шижоати ўсган йиллар эди. Аммо, ҳукмрон эксплуататор синфлар армияни рўкач қилиб, халқни қўрқитар эдилар. Бу армия 23 июлга ўтар кечаси халқ оммасига қўшилиб кетганидан кейин, эски режим қақшаб қолди ва 1956 йилда Сувайшда олиб борилган жанглар вақтида узил-кесил қулаб тушди. Сувайш жанги ўз моҳияти эътибори билан социал характердаги жанг эди. 1952 йил июль ойи билан 1956 йил июль ойи ўртасидаги даврда муҳим ўзгаришлар бўлди. Бу ўзгаришлар Миср халқи курашининг янги йўналишидан ва унинг кузатилган мақсадларни амалга оширишга қадар курашни давом эттиришга қатъий бел боғлаганлигидан далолат берар эди.

Ер ислоҳоти тўғрисидаги қонун қабул қилинди. Бу қонун хусусий ер миқдорини энг кўп даражада чеклаб қўйди. Тортиб олинган ерлар майда-майда бўлакларга ажратилиб, деҳқонларга тақсимлаб берилди, аммо, улар учун жорий қилинган қишлоқ хўжалик кооперацияси системаси бу хўжаликларга йирик ишлаб чиқариш тусини берар эди.

Шундан кейин ишчиларнинг ишдан бўшатилишини тақиқлайдиган қонун чиқарилди. Бу қонун меҳнаткашларнинг иззат-ҳурмати ва ҳуқуқларини муҳофаза қилиши лозим эди.

Революциянинг биринчи кунларида король тахтдан туширилиб, республика эълон қилинганидан кейин монархия режими ер билан яксон қилинди.

Сўнгра Сувайш канали районида оккупациячи қўшинлар билан тўқнишлар бўлди. Бу тўқниш қуролли курашга айланиб кетди. Ўша вақтда мустамлакачиларнинг бизни ўз таъсирига олиш ва мамлакатимизни Совет Иттифоқини қамал қилиш учун мўлжалланган базага айлантиришни истаб биргаликда мудофаа қилиш ниқоби остида бизни алдаш мақсадида ишлатган найранги қатъиян рад этилди. Мен ўша вақтда Миср халқининг хоҳиш-иродасини ифода этиб, биз билан музокара олиб борганларга шу гапларни айтган эдим:

«Совет Иттифоқи бизга агрессия билан таҳдид қилаётгани йўқ ва бизнинг территориямизни босиб олаётгани йўқ. Сизлар бизга қарши агрессия билан таҳдид қилмоқдасиз, сизлар оккупациячи кучларсиз. Биз билан Совет Иттифоқи ўртасида эмас, балки сиз билан бизнинг ўртамизда конфликт бор».

Ўша вақтда мустамлакачилар бизга қуролли ҳужум билан таҳдид қилмоқ учун араб дунёсининг қоқ юрагида вужудга келтирилган ўз ҳарбий базасидан бизга қарши фойдаланиб, бизларни чўчитиш мумкин, деб хаёл қилдилар. Биз бу таҳдидни рад этдик ва қурол-яроғ етказиб беришдаги монополияни тугатишда бизга ёрдам беришни сўраб сизларга мурожаат қилдик.

Шундан кейин биз социал адолат бойликларни қайтадан тақсимлаш йўли билан эмас, балки иқтисодий базани кенгайтириш йўли билан қўлга киритилишини яхши тушуниб, миллий тараққиёт йўлидан бордик. Шундай қилиб, баланд Асвон тўғонини қуриш лойиҳаси вужудга келди. Ғарб эса, ўз таҳдиди ёрдам бермаган жойда ваъдалар бериб муваффақият қозонишга умид боғлаб, ана шу лойиҳани амалга оширишда бизга ўз ёрдамини таклиф қилди. Биз сиёсий ва социал озодлигимизни сақлаб қолишга қатъий қарор берганлигимизни айтганимизда, Ғарб баланд тўғон қурилишида ёрдам бериш тўғрисидаги ваъдаларидан воз кечди. Биз бунга Сувайш каналидан келадиган даромадларни социал тараққиёт эҳтиёжларига сарф қилишни истаб, бу канални национализация қилдик. Биз бунда Сувайш канали Миср территориясининг бир қисми, Мисрнинг мулки эканлиги ва мисрликларнинг босқинчилар томонидан ўзлаштирилган меҳнат самараси эканлиги тўғрисида гапириб ҳам турмаймиз.

Қардошлар ва дўстлар!

Бизнинг халқимиз уч мамлакат агрессиясига қарши курашда ўз шижоати туфайли ва барча прогрессив ҳамда тинчликсевар мамлакатларнинг астойдил қўллаб-қувватлаганлиги туфайли эришган буюк ғалабаси революциямизни мустаҳкамлашнинг, кучларимизни жипслаштиришнинг ва сафларимизни қайтадан бирлаштиришнинг энг муҳим омили бўлди.

Ана шу жанг вақтида ва бу жангдаги оғир синов кунларида миллий революцион кучларнинг кураш ишига фидокорона садоқати ва ўз мақсадларини агрессорларнинг қастидан ҳимоя қилишдаги чексиз мардлиги намоён бўлди.

Сувайш каналида агрессорлар устидан қозонилган ғалаба худди шундай муҳим бир ғалаба учун кенг йўл очиб берди. Миср халқи жанг вақтидаёқ илгари мустамлакачилар қўлида бўлган экономикадаги асосий позицияларнинг ҳаммасини ўз қўлига қайтариб олишга муваффақ бўлди.

Миср халқи банкларни, чет эл ташқи савдо компанияларини, страхование компанияларини ва аввалари мустамлакачиларнинг манфаатларига хизмат қилган бошқа корхоналарни национализация қилди.

Шундан кейин блокада бошланишига қарамай, Миср халқи душман қаттиқ ҳужум қилиб турган жуда оғир шароитларда мамлакатни индустрлаштиришга киришди ва саноатни ривожлантиришнинг 1957 йилга мўлжалланган биринчи планини ишлаб чиқди ҳамда амалга оширди.

Сўнгра 1961 йил июль, 1963 йил август ва 1964 йил март декретлари қабул қилинганига қадар социалистик ислоҳотларни амалга ошириш соҳасида кескин ва қатъий чоралар кўрилди.

Ана шу революцион қадамлар социалистик ислоҳотлар соҳасида катта силжишларга олиб келди. Бу социал ислоҳотлар шунчаки бир назарий эксперт эмас эди.

Миср халқининг мақсадларини рўёбга чиқариш ва унинг узоқ давом этган курашини муваффақиятли суратда тугаллаш учун тарихий зарурат қуйидаги тадбирларни тақозо этган эди.

Экономика соҳасида: Бутун оғир ва ўрта саноат национализация қилинди.

Ташқи савдо национализация қилинди.

Банклар ва страхование компаниялари национализация қилинди.

Транспорт национализация қилинди, миллий экономика базасини умумлаштириш тугалланди, шунингдек қурилиш ва пудрат компаниялари национализация қилинди.

Қабул қилинган хартияга мувофиқ, хусусий ер оила бошига 100 феддан миқдорида чекланди. Ерлар деҳқонларга тақсимлаб берилди, қишлоқ хўжалик кооперативлари ташкил этилди. Бу кооперативлар майда хўжаликларнинг тобора йирик хўжалик шаклини олишлари учун имконият туғдирди. Бунга деҳқонлар учун уруғлик, ўғит, қишлоқ хўжалик машиналари ва процентсиз қарз бериш йўли билан эришилмоқда.

Иқтисодий ҳамкорликнинг бошқа жиҳатларига келганда шуни айтиш керакки, аҳолини мўл-кўл таъминлаш ва адолатни амалга ошириш учун иқтисодий базани кенгайтириш зарур бўлиб қолди.

Миллий даромадни ўн йил ичида икки баравар ошириш плани ишлаб чиқилди. Бу планнинг ярми муваффақиятли бажарилди. Баланд Асвон тўғонининг қурилиши бу планнинг энг сезиларли натижаси бўлди. Баланд Асвон тўғони Мисрда экин майдонини бир ярим баравар кўпайтириш, электр энергияси ишлаб чиқаришни эса Европа мамлакатлари даражасига етказиш имконини беради. Оғир саноатни ривожлантириш — бу планнинг асосий хусусиятларидан биридир. Яна рақамларга мурожаат қиладиган бўлсак, шуни айтиб ўтиш керакки, кейинги етти йил мобайнида биз мамлакатимизда икки минг завод қурдик.

Социал соҳада: Фаллоҳлар (деҳқонлар) ернинг қули бўлмай, балки унинг эгаси бўлиб қолмоқдалар.

Айни вақтда ишчилар бошқарув ишларида қатнаша бошладилар. Заводлар ва компанияларнинг маъмурий кенгашларидаги ҳамма ўринларнинг ярми ишчилар ихтиёрида. Ишчилар иш ҳақидан ташқари, корхона олган фойдаларнинг тўртдан бир қисмини олиш ҳуқуқига, шунингдек бошқа хилдаги имтиёзларга, шу жумладан етти соатлик иш куни ва ҳақ тўланадиган отпускалардан фойдаланиш ҳуқуқига ҳам эга бўлдилар.

Касал бўлган, меҳнат қобилиятини йўқотган тақдирда ва кексалик юзасидан социал страхование тартиби жорий қилинди. Ўтмишда буни фақат орзу қилиш мумкин эди.

Олий билим олишга қадар ҳамма босқичларда бепул ўқиш жорий қилинди.

Миср халқи ишлаб чиқариш воситаларининг тўла хўжайини бўлиб қолди ва уларни бошқара бошлади. Миср халқи ўз меҳнати самараларининг асосий хўжайини бўлиб қолди ва эксплуатациядан халос бўлган янги жамиятни, адолат, ақлий ва маданий тараққиёт жамиятини вужудга келтиришга ҳаракат қилмоқда.

Сиёсий соҳада: Юқорида айтиб ўтилган факторлар меҳнаткаш халқ кучларини бирлаштириш ва чинакам демократияни вужудга келтириш имконини берди. Ана шу кучларни бирлаштирган ва уларга етакчилик қилаётган Араб социалистик иттифоқи бу демократиянинг сиёсий ифодасидир. Бу иттифоқ синфлар ўртасидаги барча тафовутлар бархам топадиган, ўзининг ҳамма аъзоларига ўз ижодий кучлари ва қобилиятларини ғоят ривожлантириш учун бир хил имконият берадиган жамиятни барпо этишга қаратилган курашга раҳбарлик қилмоқда. Худди шунинг ўзи инсоннинг жамиятдаги ўрнини ва унинг ҳуқуқларини белгилаб беради.

Конституцияга мувофиқ, халқнинг барча сиёсий органларидаги барча ўринларнинг лоақал ярми ишчи ва деҳқонлар қўлида бўлиши керак. Бу қоида миллат мажлисидан тортиб қишлоқ ячейкасига қадар сайлаб қўйиладиган барча органларга нисбатан жорий қилинади.

Қардошлар ва дўстлар!

Мен бу билан Мисрда халқ курашининг мақсадлари ҳозирнинг ўзидаёқ амалга оширилди демоқчи эмасман. Мен фақат шу нарсани айтишни истайманки, Миср халқи ўз тақдирининг эгаси бўлди ва ўз йўлидаги ҳамма ғовларни бартараф қилиб, эркин истиқболини барпо этишга киришди. Ана шундай ғовлар ҳали кўп.

Бизнинг мамлакатимиз бой ва муҳим районда жойлашган. Мустамлакачилар бу районга ниҳоят даражада кўз олайтирмоқдалар.

Мамлакатимиздаги реакция кучлари ўз манфаатлари мустамлакачиларнинг манфаатлари билан боғланганлигини тушунадилар. Шу сабабли бу кучлар чинакам бирлик воситалари билан боғланган араб миллати халқлари ўртасида кучайиб бораётган революцион юксалишга қаршилик кўрсатмоқдалар.

Арабларнинг бирлиги учун кураш энг оғир кураш бўлса керак. Эндиликда бу кураш биринчи марта прогрессив мазмунга эга бўлиб қолди. Шу сабабли мустамлакачилар ва реакция бу курашга қарши бирлашган агрессив фронт вужудга келтирмоқда.

Бирликнинг ўз душманлари бор. Бу душманлар араб миллати халқларини бир-биридан ажратиб турган сунъий чегараларнинг йўқотилишини истамайдилар. Бу чегаралар мустамлакачиларнинг «бўлиб ол ва ҳукмронлик қил» шиоридан фойдаланиб, ҳукмронлик қилишларига ёрдам беради.

Тараққиётнинг душманлари бор. Бу душманлар тараққиёт асосида вужудга келтирилган бирлик шароитларида синфий тафовутларнинг барҳам топишини истамайдилар, чунки бу ҳол уларни мерос қилиб олган имтиёзлардан маҳрум этиши мумкин.

Социалистик ислоҳотларда ўтиш даврининг қийинчиликлари ҳам бор. Ҳозирги пайтда бундай қийинчиликларнинг бўлиши табиийдир.

Исроил ҳам бизга таҳдид қилмоқда. Қардошлар ва дўстлар, Исроилга нисбатан адоватимиз ирқий характерда эмаслигини билиб олишингизни истар эдим. Районимиз тарихида мамлакатларимизда яшовчи яҳудийларга нисбатан антисемитизм каби ҳоллар бўлган эмас. Исроилнинг вужудга келтирилиши агрессив ирқчилик кўринишидан бошқа бир нарса эмас. Мустамлакачилар араб дунёсининг марказида араб миллатининг бирлаштирилишига халақит берадиган, бу миллатнинг хавфсизлигига таҳдид қиладиган ва унинг кучларини тинч иқтисодий қурилиш манфаатлари йўлида ишлаш ўрнига хавф-хатарни даф қилишга жалб этадиган базани вужудга келтириш учун ана шу агрессив ирқчиликдан фойдаланмоқдалар.

Қардошлар, дўстлар!

Ана шуларнинг ҳаммасига қарамай, истиқбол халқ оммаси қўлида эканлигига ва бу истиқбол халқ оммасининг эркин суратда изҳор қилган хоҳиш-иродаси ва қонуний ҳуқуқларига мувофиқ барпо этилажагига аминмиз. Мустамлакачилик ҳеч қачон муваффақият қозонмайди, мустамлакачилик билан ҳамкорлик қилувчи реакция ҳеч қачон муваффақият қозонолмайди ва мустамлакачиликнинг таянчи бўлган Исроил ҳам ҳеч қачон тантана қилолмайди. Буларнинг ҳаммаси куч-ғайратимизни бўшаштиролмайди, олға қараб қилаётган ҳаракатимизга тўсқинлик қилолмайди.

Мен бу тўғрида сизларга сўзлаб берар эканман, бунга фақат шу нарса сабабки, араб — совет дўстлигининг мана шу байрами вақтида бизнинг араб жамиятимизни фаоллаштирадиган революцион кураш тўғрисида гапириб беришни зарур деб ҳис этдим. Ана шу революцион кураш бўлмаса, сиёсий воқеаларни ва уларнинг чин моҳиятини тўғри тушуниш мумкин эмас.

Азиз дўстлар ва биродарлар! Мен ўз нутқимда Мисрнинг социалистик тажрибасига катта эътибор берганим ҳолда, Миср халқи фақат шу иш билангина шуғулланиб қолмай, шу билан бирга бундан ҳам кенгроқ миқёсда иш олиб борганлиги тўғрисида кўп гапириб ўтиришнинг ҳожати йўқ деб ўйлайман. Халқимиз бу кураш давомида ўзининг миллий орзуларини рўёбга чиқара олди ва араб миллатига ўзининг содиқлигини амалий ишлар билан исботлади. Бизнинг халқимиз Африка — Осиё бирдамлигини мустаҳкамлашга ҳам интилди ва Африка — Осиё бирдамлиги ҳаракатини бошлаб берди, қўшилмаслик сиёсатини ўтказишга даъват қилганларнинг, уруш хавфига, ҳатто тасодифий уруш хавфига қарши курашда жуда чин кўнгилдан куч ва ғайрат сарфлаганларнинг олдинги сафида борди.

Касабланкадан то Аддис-Абебагача бизнинг халқимиз Африка бирлиги ташкилотини тузишнинг актив иштирокчиси бўлди. Бунинг энг яхши далили шуки, ўтган йил араб давлатлари бошлиқларининг иккита конференцияси, Африка давлатлари бошлиқларининг конференцияси ва қўшилмаган давлатлар бошлиқларининг конференцияси бизнинг Бирлашган Араб Республикасида чақирилди. Миср халқи мардонавор кураш олиб бормоқда ва миллий озодлик ҳаракатини ҳеч бир иккиланмай охиригача қўллаб-қувватламоқда.

Бирлашган Араб Республикаси Жазоир революциясини қўллаб-қувватлаганлиги мамлакат учун муайян қийинчиликлар ва проблемаларга сабаб бўлганлигини халқимиз ўз тажрибасида кўриб билди. Бироқ, шунга қарамай, Бирлашган Араб Республикаси шу масъулиятни ўз зиммасига олди. Арабистон ярим оролининг оккупация қилинган жанубидаги миллий озодлик ҳаракатини халқимиз қўллаб-қувватлаётганлиги шу районда ўзининг ҳукмронлигини сақлаб қолишга интилаётганларнинг ғазабини қўзғатмоқдаки, ҳозир халқимиз буни тушуниб турибди.

Шунга қарамай, халқимиз бу масъулиятни ўз зиммасига олди. Бугун халқимиз шуни билиб турибдики, Шимолий Вьетнамга қилинаётган агрессияни халқимиз қоралаётганлиги Вашингтондаги баъзи бир кимсаларга ёқмаслиги мумкин. Бу баъзи бир кимсаларнинг қулоғига ёмонроқ эшитилиши мумкин. Бироқ, бизнинг халқимиз буни тағин ҳам баланд овоз билан айта беради ва бу билан кифояланиб қолмай, бошқа тинчликсевар халқлар билан биргаликда агрессияга қарши турмоқ учун мумкин қадар кўпроқ кучларни халқаро майдонда ҳаракатга келтиришга ва шу кучларни агрессияни қоралашга ундашдан ташқари тағин ҳам кескинроқ чоралар кўришга ундашга интилаверади.

Биродарлар, дўстлар! Мен шуни уқтириб ўтмоқчиманки, Миср халқи ўз мамлакатида революцион ислоҳотлар ўтказишга эътибор бераётган бўлса ҳам, бу нарса унинг эътиборини адолат ва тараққиёт бўлинмас бир нарса бўлгани каби, тинчлик ҳам бўлинмайди, деган ҳақиқатдан четга чалғитмайди.

Бутун ер юзидаги халқлар бахтли турмушга интилмоқдалар.

Эътиборингиз учун ташаккур.

Сизларни араб—совет дўстлигини табриклашга, империализмга қарши социал тараққиёт йўлида биргаликда олиб бораётган курашимизни табриклашга, муштарак орзу ва истагимиз бўлган тинчлик принципларини табриклашга чақираман.

Азиз дўстлар ва биродарлар! Сиёсий ва социал революцияни ўз ичига олган 23 июль революциясининг яратувчиси бўлган Бирлашган Араб Республикасининг халқи номидан буюк совет халқига кичкина бўлса ҳам шу совғани — Жосер эҳроми ёнида топилган ва эрамиздан 2750 йил бурун яратилган мана шу амфорани тақдим этаётганлигим учун бахтиёрман.

* * *

В. П. Исаев Президент Жамол Абдил Носирга СССР халқи ва ҳукумати шаънига айтган илиқ сўзлари учун митинг қатнашчилари номидан чин кўнгилдан ташаккур изҳор қилади. У, Бирлашган Араб Республикасининг Президентига ҳар иккала мамлакат халқлари ўртасидаги дўстликнинг рамзи тарикасида қилинган совға учун ташаккур билдиради.

* * *

Катта Кремль саройидаги митинг Бирлашган Араб Республикаси ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги бузилмас қардошларча дўстликнинг, империализмга, эски ва янги мустамлакачиликка қарши, тинчлик ва халқлар дўстлиги учун биргаликда кураш олиб боришга улар қатъий қарор берганликларининг ёрқин намойишига айланди.

(ТАСС).

БАР ПРЕЗИДЕНТИ МОСКВАДА

МОСКВА, 31 август. (ТАСС). Бирлашган Араб Республикасининг Президенти, Араб социалистик иттифоқининг раиси Жамол Абдил Носир ва у билан бирга Совет Иттифоқига келган бошқа араб давлат ва сиёсий арбоблари бугун Ленин орденли Қизил байроқли бронетанк қўшинлари ҳарбий академиясида бўлдилар.

Бронетанк қўшинлари маршали П. П. Полубояров, Совет Иттифоқининг Бирлашган Араб Республикасидаги элчиси Д. П. Пожидаев, шунингдек Бирлашган Араб Республикасининг Совет Иттифоқидаги элчиси Муҳаммад Мурод Ғолиб Президентга ҳамроҳ бўлдилар.

Академиянинг бошлиғи, танк қўшинлари генерал-полковниги П. А. Марков ҳурматли меҳмонни самимий табриклади.

Араб меҳмонларга академиянинг синфхоналари ва лабораториялари, ҳарбий машиналар парки кўрсатилди.

Бирлашган Араб Республикаси Президентининг совет танкчилари билан ва академияда ўқувчи мисрлик офицерлар билан учрашуви самимий вазиятда ўтди.

Жамол Абдил Носир академиянинг ҳурматли меҳмонлари китобига ўз таассуротини ёзиб қолдирди. Жамол Абдил Носир ёзган хатларида Бирлашган Араб Республикаси ва Совет Иттифоқи халқлари ҳамда армиялари ўртасидаги муносабатлар янада кўпроқ мустаҳкамланади, деб ишонч билдирди. Бирлашган Араб Республикасининг бошлиғи академиянинг шахсий составига янгидан-янги муваффақиятлар тилади.

СОЛДАТ МАКТУБЛАРИ

Редакцияга ҳар куни Совет Армияси сафида хизмат қилаётган ўзбекистонлик йигитлардан кўплаб хатлар келиб турибди.

Қуйида ушбу хатлардан айримларини ўқийсиз:

ТАШАККУР

Шу йил апрель ойининг бошлари эди. Эрталабки машғулотдан сўнг бўлинма командири ҳарбий қурувчилардан:

— Армияга келмасидан аввал ким деҳқончилик билан шуғулланган? — деб сўраб қолди.

Бунга жавобан кўплаб «Мен! Мен!» деган овозлар эшитилди. Командир 5 кишини танлаб, уларга бўлинманинг экин майдонига экин экишни топширди. Булар ичида бухоролик Тошпўлат Расулев ҳам бор эди. Тошпўлат дўстлари билан ишга астойдил киришиб кетди. Ер ҳайдалди, жўяк олиниб, қовун-тарвуз, помидор ва бошқа сабзавот экинлари экилди. Экинлар вақтида суғорилди, яхши парвариш қилинди. Ҳарбий қурувчи-деҳқонлар ёз бўйи тер тўкиб қилган меҳнатлари яхши натижа берди. Бўлинма экин майдонида мўл ҳосил етиштирилди. Шу кунларда турли қурилишларда сидқидилдан меҳнат қилаётган бўлинма ҳарбий қурувчилари ўз сафдошлари меҳнати билан етиштирилган ширин-шарбат қовун-тарвузларни еб, чанқоқларини босиб, деҳқон дўстларига раҳмат айтишяпти.

И. НОРМАТОВ,
младший сержант.

БЎЛИНМА ФАХРИ

Самарқандлик Темур Бекбўтаев Қорақалпоғистоннинг Мўйноқ районидаги қурилишларда ишлаб юрган вақтида ҳарбий хизматга чақирилган эди. Ёш солдат ҳарбий хизматнинг дастлабки кунларидан ҳарбий билим ва техникани пухта эгаллашга киришди. Ҳозир унинг кўкрагида «Совет Армияси аълочиси» значоги порлаб турибди.

Темур жанговар ва сиёсий тайёргарликдагина эмас, шу билан бирга меҳнатда ҳам яхши натижаларга эришиб, бошқаларга намуна бўлмоқда. Меҳнатсевар йигит шу йил март ойида қурилиш объектига мастер қилиб тайинланди. Шу кунларда у бошқараётган объектларда қурилиш ишлари жадал суръатлар билан олиб борилмоқда. Айниқса, ефрейтор Ҳ. Раззоқов бошлиқ ҳарбий қурувчилар бригадаси меҳнатда яхши ютуқларни қўлга киритмоқда. Бригада аъзоларидан ғишт терувчи Ш. Ембергенов ва бошқалар кунлик иш нормаларини 130-140 процентга етказиб бажаряптилар.

Яқинда Т. Бекбўтаевга ефрейтор унвони берилди. Бундан илҳомланган Т. Бўтаев ўз участкасидаги ишларни янада қизитиб юборди.

У. ЖУМАНИЕЗОВ.

* *

Шунингдек, матрослардан Н. Рашидов, Х. Умиров, сержант Т. Ҳурилов, ефрейтор А. Раҳимов, оддий солдатлардан А. Қораҳўжаев О. Шомуродов, А. Аллаев, А. Раҳмонқулов, Т. Темиров, О. Икромов, А. Боймирзаев, П. Дусатов, Б. Саъдуллаев ўртоқлар йўллаган мактубларда Ватанимиз посбонлари ҳаёти ҳикоя қилинади.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ДА босилгандан КЕЙИН

«АВТОБУСНИНГ ЭГАСИ»

Газетанинг шу йил 14 июль сонида юқоридаги сарлавҳа билан танқидий мақола босилиб, унда Тошкент — Бўка маршрути бўйича қатнаётган автобусларнинг баъзи шофёрлари йўловчиларга қўпол муомала қилаётганликлари танқид қилинган эди.

— Мақола 122-Бўка автобазаси шофёрлари коллективи ўртасида муҳокама қилинди, мақолада кўрсатилган фактлар тўғри деб топилди. Шофёрлардан Т. Умиров ва И. Апсаляковларга қаттиқ виговор эълон қилинди. Йўловчиларга хизмат кўрсатишни ҳар тарафлама яхшилаш ҳақида конкрет тадбир-чоралар белгиланди, — дейди Тошкент область автотрестининг бошлиғи ўртоқ М. Ғофуров редакцияга юборган жавоб хатида.

УЮШҚОҚЛИК БИЛАН

Кеча бепоён Ватанимизнинг ҳамма мактабларида бахтиёр ёшларимизни фан чўққиларини эгаллашга, пухта билим ва амалий меҳнат кўникмалари ҳосил қилишга чорловчи биринчи қўнғироқ чалинди. Ёз давомида санаторийларда, пионер лагерларида, мамлакатимиз бўйлаб саёҳатларда кўнгилли дам олган ўқувчилар ўзларининг жонажон мактаблари қучоғига зўр қувонч, катта истаклар билан қайтиб келдилар...

Тошкентдаги 73-мактаб ҳам болалар билан гавжум. Ўқувчилар юзида табассум. Тантанали йиғилиш очилди. Традиция бўйича юқори синф ўқувчилари илм диёрига илк қадам қўяётган ўқувчиларга гулдаста ва совғалар тақдим этишади.

— Коллективимиз янги ўқув йилига яхши тайёргарлик билан кириб келди, — дейди мактаб директори Қумри Обидова. — Ўқувчиларнинг пухта билим олишлари учун ҳамма нарса тахт қилиб қўйилди. Синфлар сифатли ремонтдан чиқарилди. Янгидан химия, физика, техника кабинетлари қурилиб, керакли ўқув қуроллари билан жиҳозланди. 170 бола биринчи синфга қабул қилинди. Улуғ Ватан уруши инвалидлари ва пенсионерларнинг болалари кийим-кечак, ўқув қуроллари билан таъмин этилди.

Ўқишнинг дастлабки кунида машғулотлар намунали ўтди. Дарсга қўнғироқ чалиниши билан синфлардаги парталар тўлди. Барча синфларда давомат юқори бўлди.

Шаҳардаги бошқа мактабларда ҳам биринчи машғулотлар кўнгилдагидек ўтди.

А. РАҲИМОВ.

БИРИНЧИ ҚЎНҒИРОҚ

Андижон шаҳридаги Островский номли 30-ўрта мактаб ҳовлиси эрталабданоқ хушчақчақ болалар билан тўлиб кетди. Кўпчилик ўғил-қизларнинг қўлларида гулдасталар.

Мана, биринчи синфда ўқиш учун келган 150 ўғил-қиз. Азиз фарзандлари мактаб остонасига қадам қўйганидан ота-оналар севинчи беҳад зўр. Ҳар бир ота ёки она ўз нуридийдасини ўқитувчилар билан таништирар экан, унинг илмли, маърифатли, Ватанимизга содиқ киши бўлиб етишишига қаттиқ ишонч билдиради.

Мактабда янги ўқув йили тантана билан бошланди. Бу мактаб коллективи кўплаб ёшларни тарбиялаб вояга етказяпти. 1500 ўқувчини ўз қучоғига олган мактабда бой педагогик тажрибага эга бўлган ўқитувчилар оз эмас. Раиса Бурнашева мактаб ташкил этилган 1937 йилдан буён шу ерда ишлайди. Физика ўқитувчиси Ўлмасали Акбаров, кекса ўқитувчилар билан бирга самарали хизмат қиляпти.

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Кеча республикамиз мактабларида, ўрта махсус ва олий ўқув юртларида янги ўқув йили бошланди. Суратларда (чапда): Тошкент шаҳар Октябрь районидаги 41-мактабнинг 4, 5-синф ўқувчилари ҳамда (ўнгда) бўлажак ўқитувчилар — Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти студентларини кўриб турибсиз.
А. Тўраев фотолари.

ПЛАНЕТАМИЗ БЎЙЛАБ

Халқаро ОБЗОР

ҚУТЛУҒ САНА

Ҳар бир инсон, ҳар бир халқ ҳаётида унутилмас, ажойиб дамлар бўлади. 2 сентябрь — Вьетнам халқи тарихида бурилиш ясаган, меҳнаткашнинг орзу-умиди, эзгу нияти ушалган қутлуғ санадир.

1945 йил август ойи... Гитлерчилар Германиясидан сўнг Япония милитаристлари ҳам тиз чўкиб таслим бўлаётган, мамлакатда революцион ҳаракат пишиб етилган бир вазиятда Ҳинди-Хитой Коммунистик партияси Вьетнам меҳнаткашларини қўзғолонга бошлади. Француз ва япон босқинчиларидан дода келган халқ қуролли исён кўтариб, феодал-монархистлар ҳокимиятини ағдариб ташлади, она Ватанни чет эл босқинчилари зулмидан халос этди. 1945 йил 2 сентябрда «Мустақиллик Декларацияси» ва Вьетнам Демократик Республикаси эълон қилинди. Ниҳоят, эркин нафас олган халқ бел боғлаб янги ҳаёт қуришга киришди.

Бироқ, кўп ўтмай жафокаш халқ яна қўлга қурол олишга мажбур бўлди. Вьетнамдек бой ва стратегик жиҳатдан ғоят муҳим ўрин тутган ўлкани қўлдан чиқарган аламзада империалистлар ёш республикани қўпориш пайига тушдилар. Халқ ҳокимияти ўрнатилганига бир ой бўлар-бўлмас Франция армияси Америка ва Англия ҳукмронларининг «фотиҳа»си билан Вьетнам ерларига бостириб кирди. Эрксевар Вьетнам халқи ватан мустақиллиги йўлида жонини ҳам, молини ҳам аямади, душманга бўш келмади. Халқ нафрати ва зарбасига дучор бўлган душман ниятига ета олмади. Вьетнамликлар узоқ давом этган қонли ва машаққатли урушда ғолиб чиқдилар.

1954 йил 21 июлда имзоланган Женева битимлари Вьетнам мустақиллиги, суверенитети ва территориал бутунлигини эътироф этди. Айни вақтда мамлакатни тинчлик йўли билан, демократик асосда бирлаштириш учун 1956 йилда умум сайловлар ўтказишга қарор қилинди. Лекин, империалистлар ваъдага вафо қилмадилар, Женева битимларини поймол этиб, мамлакатни парчалаш сиёсатини тутдилар. Натижада Жанубий Вьетнам Америка мустамлакасига айланиб қолди.

Вьетнам Демократик Республикасининг меҳнаткашлари уруш тўхташи биланоқ тинч, ижодий меҳнат билан машғул бўлдилар. Улар меҳнат фронтида ҳам жасорат кўрсатдилар. Урушда вайрон бўлган хўжалик уч йил ичида тикланди. 1957 йилга келиб саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг ялпи маҳсулоти урушдан илгариги даражадан ошиб кетди. Орада ер ислоҳоти ҳам ўтказилди, 9 миллион деҳқон ерли-сувли бўлиб қолди. Шундан сўнг, 1958—1960 йилларда экономика ва маданиятни ривожлантиришнинг уч йиллик режалари амалга оширилди. Натижада саноат, қишлоқ хўжалиги янада ривож топди, янги саноат корхоналари ва объектлар барпо этилди, майда деҳқон хўжаликлари эса кооперативларга уюша бошлади.

1960 йилда Вьетнам Меҳнаткашлар партиясининг III съезди Ватан мустақиллиги учун, хўжаликни тиклаш ва ривожлантириш учун олиб борилган кўп йиллик курашга якун ясади ҳамда революциянинг янги босқичида қилинадиган ишлар режасини чизиб берди. Съезд саноатни индустрлаштириш, аввало оғир саноатни вужудга келтириш асосий вазифа эканлигини таъкидлади ва 1961—1965 йилларга мўлжаллаган биринчи беш йиллик план директиваларини қабул қилди.

Меҳнаткашларнинг фидокорона меҳнати, партиянинг доно раҳбарлиги туфайли ҳамда дўстлар мадади билан беш йиллик вазифалари муваффақиятли бажариляпти. Сўнгги йилларда машинасозлик, энергетика, металлургия ҳамда тоғ саноати сингари оғир саноат корхоналари барпо этилди. Илгари ҳатто игнани ҳам четдан келтирадиган мамлакатда эндиликда токарлик станоклари, кучли трансформаторлар, электр моторлари, сув насослари ясаляпти. Шимолий Вьетнам ишлаб чиқараётган турли саноат моллари бошқа мамлакатларга ҳам экспорт қилиняпти.

Ўтган йили мамлакат саноати 1955 йилдагига нисбатан деярли 8 баравар кўп маҳсулот ишлаб берди. Электр энергияси ҳосил қилиш 8,6 марта, кўмир қазиб чиқариш 8,6, тўқимачилик маҳсулоти эса 9 баравардан зиёд кўпайди.

Қишлоқ хўжалик тараққиёти саноатдан қолишмаяпти. Кооперативлар ва давлат хўжаликларида йил сайин мўл ҳосил кўтариляпти. Масалан, ўтган йили қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари 6 миллион тоннадан ошиқ озиқ-овқат маҳсулотлари, шу жумладан, қарийб 4,5 миллион тонна шоли етиштирдилар.

Илгари оддий меҳнаткаш орасидан олимни топиш амри-маҳол эди, аҳолининг 95 проценти на ўқиш ва на ёзишни биларди. Мавжуд биргина олий мактабда фақат бойваччалар таълим оларди. Янги тузум туфайли энди ҳамма саводхон. 16 олий ўқув юртида 27 минг йигит ва қиз илм оляпти, касб, ҳунар ўрганяпти, 3 минг студент Совет Иттифоқида, 2 минг студент эса бошқа социалистик мамлакатларда врач, агроном, инженер бўлиб етишяпти. Фақат 1961—1964 йилларда мамлакатда 12,6 минг олий маълумотли, 43,7 минг ўрта махсус маълумотли мутахассис кадрлар тайёрланди.

Вьетнам Меҳнаткашлар партияси ва халқи янги, социалистик ҳаёт қуришда Совет Иттифоқи ҳамда бошқа беғараз дўстлар ёрдамига суянмоқда. Совет давлати Вьетнам халқига доимо ҳамдард, ҳамкор, мададкор бўлиб келяпти, ундан ёрдамини ҳеч аямаяпти. Уруш йилларида ҳам, тинч қурилиш йилларида ҳам Совет Иттифоқининг моддий ва маънавий ёрдами салмоқли бўлди. 1955—1964 йиллардагина Совет ҳукумати 319,5 миллион сўм миқдорида иқтисодий ёрдам кўрсатди, шу жумладан 94,5 миллион сўм қайтиб олмаслик шарти билан берилган.

Ўзаро шартномаларга биноан, Совет Иттифоқи 1955—1968 йилларда республикада 185 корхона ва объектни қуриб топширишга ваъда берган эди. Ўтган вақт мобайнида совет лойиҳалари асосида, совет мутахассислари кўмаги билан ўнлаб завод ва фабрикалар, электростанция, алоқа ва транспорт воситалари барпо қилинди. Ханойдаги йирик механика заводи, Лам-Тхаодаги суперфосфат корхонаси, Уогн-би ТЭЦи ва бошқа объектлар Совет—Вьетнам ҳамкорлигининг илк меваларидир.

Шимолий Вьетнам халқи Жанубий Вьетнамда ҳам ҳуррият бўлишини, жабрдийда ёру бирадарларининг озодликка чиқишини кеча-кундуз ўйлайди. ВДР ҳукумати мамлакатни тинчлик йўли билан бирлаштиришни кўзлаган қатор таклифларни ўртага ташлади. Бироқ, Америка ҳукмронлари ва Жанубий Вьетнам қўғирчоқ ҳукумати бу амалий таклифларни рад этиб, ватанпарвар кучларга қарши урушни кенгайтириб юбордилар. Айни вақтда Америка империалистлари Шимолий Вьетнам территориясига ҳам кўз олайтириб қолдилар. Юзлаб «қора калхатлар» Шимолий Вьетнам шаҳар ва қишлоқларини, тинч аҳолини бомбардимон қилишга тутинди, Америка ҳарбий кемалари Вьетнам соҳилларини тинмай тўпга тута бошлади.

Шимолий Вьетнам халқи бир жон-бир тан бўлиб ватан ҳимоясига отланди. Моҳир зенитчилар, учувчилар, халқ қасосчилари душманга катта талафот етказяпти, ўнлаб самолётлар ва ҳарбий кемаларни яксон қиляпти.

Вьетнам халқининг адолатли курашига тараққийпарвар инсоният ҳамиша хайрихоҳ. Лондон ва Парижда, Рим ва Токиода, Варшава ва Прагада, Деҳли ва Қоҳирада — ҳамма ерда «Вьетнамдан қўлингни торт!», «Вьетнамга озодлик!», деган шиорлар баралла янграмоқда.

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Ханойда бўлган вақтида Совет ҳукумати ва халқи Вьетнам Демократик Республикасини ҳеч қачон ёлғизлатиб қўймайди, ватан равнақи ва мустақиллиги учун курашаётган Вьетнам халқига ҳамиша мададкор бўлади, деди.

Шу улуғ айёмда, Вьетнам Демократик Республикасининг 20 йиллиги кунида совет кишилари мамлакат бирлиги ва мустақиллиги учун, тинч, фаровон ҳаёт учун жонбозлик қилаётган вьетнамлик дўстларига яхши тилаклар йўллайдилар.

А. БОСИТ.

КАТТА АҲАМИЯТГА ЭГА БЎЛГАН ВИЗИТ

ҚОҲИРА, 31 август. (ТАСС). Миср пойтахтининг матбуоти Бирлашган Араб Республикасининг Президенти Жамол Абдил Носирнинг Совет Иттифоқига қилган расмий сафарини кенг ёритмоқда. Москвадан олиниб, Қоҳира газеталарида эълон қилинган хабарда совет раҳбарлари Бирлашган Араб Республикасининг Президенти билан музокаралар олиб борганликлари, шунингдек Москвада «СССР — Бирлашган Араб Республикаси» дўстлик жамияти тузилганлиги айтилмоқда.

Газеталар ўзларининг шарҳларида Президент Носирнинг Совет Иттифоқига қилган сафари ва Совет — Миср музокараларининг катта аҳамияти борлигини кўрсатмоқдалар. Президент Носирнинг Совет Иттифоқининг халқаро майдондаги ролига юксак баҳо бериб айтган гапларини газеталар кўчириб босмоқдалар.

Президент Носирнинг СССРга қилган сафари тўғрисида Қоҳира матбуотининг ёзганлари

□ □

«Совет Иттифоқининг позицияси бизга яхши маълум, — деди Президент... — Сизлар озодлик, тараққиёт ва тинчликнинг самимий дўстлари эканлигингизни исботладингиз».

Шу муносабат билан «Ижипшн газетт» қуйидагиларни ёзади: «Совет Иттифоқи ривожланаётган мамлакатларнинг ҳуқуқларини ҳамиша ҳимоя қилиб келди. СССР бирор сиёсий ва бошқа шартларни мазкур мамлакатларга зўрлаб қабул қилдиришга ҳеч қачон интилган эмас. Шунинг учун ҳам мустақил ривожланиш йўлига тушиб олган мамлакатлар Совет Иттифоқининг ҳаққонийлигига ишонадилар, унинг тинч-тотув яшаш сиёсатига ишонадилар. Улар Совет Иттифоқи шу мамлакатларни астойдил қувватлаётганлигини кўриб турибдилар. Ўз навбатида шу мамлакатлар ҳам қўшилмаслик сиёсати йўлига тушиб олмоқдалар, бу сиёсатни Совет Иттифоқи ҳам маъқулламоқда».

ЮРИСТЛАР БАЁНОТИ

БЕРЛИН, 31 август. (ТАСС). Германия Демократик Республикаси юристлар уюшмаси правлениеси Освенцим ажал лагери нацист жаллодлари иши юзасидан бўлиб ўтган суд процессида асоссиз равишда енгил ҳукмлар чиқарган Бонн юстициясининг хатти-ҳаракатини Германия Демократик Республикаси юристлари номидан қоралади. Правление баёнот эълон қилди. Баёнотда жумладан, таъкидланадики, Освенцим жаллодлари устидан бундай ҳукмлар чиқарилиши Ғарбий Германия ҳукмрон доираларининг нацист ва ҳарбий жиноятчиларни оқлашга қаратилган сиёсати билан чамбарчас боғлангандир. Бонннинг бундай ҳаракатлари Гитлерга қарши коалициядаги мамлакатларнинг Потсдам битимига ва халқаро ҳуқуққа оид бошқа битимларга хилофдир.

СЕУЛДА ҚАМОҚҚА ОЛИШЛАР

Нью-Йорк, 31 август. (ТАСС). Жанубий Корея полицияси Япония-Жанубий Корея шартномасининг имзоланишига қарши норозилик намойишлари уюштиришда айблаб 90 студентни қамоққа олди, деб хабар беради Ассошиэйтед пресс агентлигининг мухбири Сеулдан.

Жанубий Корея маъмурлари студентларнинг раҳбарларидан яна 75 кишини ушлаб олиш учун намойишчиларни тинтув қилмоқда.

ГРЕЦИЯДАГИ СИЁСИЙ АҲВОЛ

АФИНА, 31 август. (ТАСС). Собиқ бош министр Циримокос кеча кечқурун король Константин ҳузурида бўлиб, икки соат суҳбатлашди. Циримокос давлат бошлиғи билан суҳбатлашиб бўлганидан кейин матбуот вакилларига, сиёсий тангликни ва бу тангликдан қутулиш йўлларини муҳокама қилмоқ учун король ҳузуридаги кенгашни чақиришни королга тавсия қилинганлигини айтди. Король ҳузуридаги кенгашнинг состави ва бу кенгаш қачон чақирилиши бугун белгиланади.

Циримокос, король ҳузуридаги кенгашнинг мажлисига собиқ бош министрлардан ташқари бошқа сиёсий арбоблар ҳам таклиф қилиниши мумкин, деган фикрни айтди.

У, марказ иттифоқи партиясининг орасини бузиш учун яна ҳаракат қилиниши мумкинлиги эҳтимол, деб шама қилиб ўтди.

Бирлашган демократик сўл партия (ЭДА) ижроия комитети ўзининг бу ерда эълон қилган баёнотида, сиёсий тангликни конституциядан чекиниш йўли билан бартараф қилишни мақсад қилиб олган ҳар қандай уринишни Греция халқи албатта рад қилади, деб огоҳлантирди. Бу партия хизмат ҳукумати, конституцияда кўрсатилганидек, ҳалол ва беғараз сайловларни дарров ўтказсин, деб талаб қилмоқда ва король халқ ва парламентнинг овозига қулоқ солиши керак, деб даъват этмоқда. ЭДА партияси огоҳлантириб яна шуни ҳам айтмоқдаки, ҳокимиятни ўнг партия бўлган миллий радикал иттифоқ қўлига топшириш йўлидаги ҳар қандай уринишни, ҳарбий тўнтариш қилиш ва диктатура ўрнатиш йўлидаги уринишларни умумхалқнинг қаршилик ҳаракати йўқ қилиб ташлайди. Ижроия комитет баёнотида уқтириб айтиладики, конституцион нормаларни тиклашни мақсад қилиб олган Греция халқининг курашидаги шу муддаога эришилмагунча ҳеч қандай осойишталик бўлиши мумкин эмас. Ғайри нормал вазиятни вужудга келтираётган кучлар сиёсий тангликни қалбаки йўллар билан бартараф қилмоқ ва 15 июлдаги тўнтаришни қонунлаштирмоқ учун бутун воситалардан фойдаланиб турган бир вақтда мамлакатда осойишталик бўлиши мумкин эмас.

КАТТА ТААССУРОТ

Конго Республикаси (Браззавиль) президенти Альфонс Массамба — Деба Совет Иттифоқига ва Корея Халқ Демократик Республикасига қилган сафаридан қайтиб келди. Массамба — Деба Браззавилга келиши билан қисқача баёнот бериб, совет кишилари мени ва ҳамроҳларимни яхши кутиб олганликлари менда чуқур таассурот қолдирди, деди. Биз деди у, совет халқи конго халқи билан самимий дўст бўлишни истаётганлигига қаноат ҳосил қилдик. Биз СССРдан энг яхши таассуротлар олиб келдик. (ТАСС).

Генерал Имберт хунтаси истеъфо берди

НЬЮ-ЙОРК, 31 август. (ТАСС). Доминикана Республикасидан олинган хабарларга кўра, генерал Имбертнинг ҳарбий хунтаси истеъфо берган. Генерал Имберт кеча радио ва телевидение орқали сўзлаб, хунтанинг истеъфо берганлигини эълон қилди. Аммо, у айтдики, хунта аъзолари (хунта раҳбаридан ташқари) мамлакатда мувақкат ҳукумат тузилганга қадар ўз вазифаларини бажариб турадилар.

КЕЧА—1 СЕНТЯБРДАН 1966 ЙИЛ УЧУН ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРГА ОБУНА БОШЛАНДИ.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ГАЗЕТАСИГА ОБУНА БЎЛИШНИ УНУТМАДИНГИЗМИ?

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОН! «СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ДА КЕЛАСИ ЙИЛ ҲАМ СЕРҚУЁШ РЕСПУБЛИКАМИЗ ҲАЁТИГА ДОИР РАНГ-БАРАНГ МАТЕРИАЛЛАР, ДУНЁ ЯНГИЛИКЛАРИ, ТАБИАТ АЖОЙИБОТЛАРИ, ВРАЧЛАР МАСЛАҲАТИ, ЛАВҲА, ОЧЕРКЛАР БЕРИБ БОРИЛАДИ. ГАЗЕТА СИЗНИ АДАБИЁТИМИЗДАГИ ЯНГИ АСАРЛАР, ОЛИМЛАР КАШФИЁТИ БИЛАН ТАНИШТИРАДИ. ОБУНА ЧЕКЛАНМАГАН МИҚДОРДА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ. «СОЮЗПЕЧАТЬ»НИНГ БАРЧА ПУНКТЛАРИДА, КОРХОНАЛАР, ҚУРИЛИШЛАР, КОЛХОЗ ВА СОВХОЗЛАР, МУАССАСАЛАР, ЎҚУВ ЮРТЛАРИ, ШУНИНГДЕК ЎЗИНГИЗ ЯШАБ ТУРГАН ЖОЙДАГИ ПОЧТА БЎЛИМЛАРИДА ЁЗИЛИШИНГИЗ МУМКИН.

Обуна баҳоси: 12 ойга — 6 сўм, 6 ойга — 3 сўм, 3 ойга — 1 сўм 50 тийин.

ГАЗЕТАГА ВАҚТЛИРОҚ ОБУНА БЎЛИШНИ УНУТМАНГ.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТИНГЛАНГ ТОМОША ҚИЛИНГ

МОСКОВСКИЙ ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ТЕАТР

11 СЕНТЯБРДАН 19 СЕНТЯБРГАЧА

Ленин орденли ва Меҳнат Қизил Байроқ орденли

М. Горький номли СССР бадиий академик театрининг ГАСТРОЛЛАРИ

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТР БИНОСИДА

11, 12 (кундуз) сентябрда Н. Погодин асари
КРЕМЛЬ КУРАНТЛАРИ
3 пардали пьеса.

12 (кечқурун), 19 (кундуз) сентябрда Л. Зорин асари
ДЎСТЛАР ВА ЙИЛЛАР
3 қисмдан иборат драматик хроника.

13, 19 (кечқурун) сентябрда Н. В. Гоголь поэмаси бўйича
ЎЛИК ЖОНЛАР
4 парда.

М. ГОРЬКИЙ НОМЛИ ТЕАТР БИНОСИДА

11, 14, 18 сентябрда А. П. Чехов асари
УЧ ОПА-СИНГИЛ
4 пардали драма.

12 (кундуз), 13 сентябрда Жером Килти асари
АЗИЗ ЁЛҒОНЧИ
2 пардали комедия (хатларда).

12 (кечқурун), 19 (кундуз) сентябрда М. Горький асари
ТУБАНЛИКДА
4 пардадан иборат кўринишлар

15, 17 сентябрда М. Горький асари
ЕГОР БУЛИЧЕВ ВА БОШҚАЛАР
3 пардадан иборат кўринишлар.

16 сентябрда М. Горький асари
МЕШЧАНЛАР
4 пардали пьеса.

19 сентябрда А. Н. Островский асари
КЕЧ КЕЛГАН СЕВГИ
4 пардадан иборат кўринишлар.
Кеч соат 6 яримда бошланади.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

11, 14 сентябрда М. Горький асари
МЕШЧАНЛАР
4 пардали пьеса.

12, 16, 18 сентябрда А. Н. Островский асари
КЕЧ КЕЛГАН СЕВГИ
4 пардадан иборат кўринишлар.

13, 15, 17, 19 сентябрда А. Кронин асари
ЮПИТЕР КУЛАДИ
3 парда, 5 кўринишли пьеса.

Кундузги спектакллар соат 12 да, кечки спектакллар соат 7 да бошланади. Спектакль бошлангандан кейин томоша залига кириш рухсат этилмайди.

Филармония спектаклларни коллектив бўлиб кўриш учун эрталаб соат 10 дан кундуз 5 гача ташкилот, муассаса ва ўқув юртларидан заявкалар қабул қилади.

Зарур маълумотларни 3-26-20 телефон орқали сўраш мумкин.

Илгари эълон қилинган спектакллар учун сотиб олинган билетлар ярамайди ва қайтарилиши ёки янги спектаклларга алмаштирилиши лозим.

Радио

2 СЕНТЯБРДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.03 — Сўнгги ахборот, 6.15 — Тонгги концерт, 6.45—Гимнастика машқлари, 7.35 — Эшиттиришлар программаси, 8.15 — Сўнгги ахборот, 8.25 — Концерт, 9.15— «Совет Ўзбекистони» газетасининг обзори, 9.23 — «Правда Востока» газетасининг обзори. 9.30 — «Гулсара» симфоник увертюраси, 9.45 — «Вьетнам Демократик Республикасининг 20 йиллиги» (тож.), 9.53 — «Ленин байроғи» газетасининг обзори, 10.10 — Камер куйлар, 10.30 — Ўзбек халқ куйлари, 11.10 — Халқ контроли амалда, 11.20 — Концерт, 13.00 — Чорвадорлар учун, 13.30 — Сўнгги ахборот, 13.40 — Оперетталардан парчалар, 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун, 16.15 — Улуғ Ватан уруши қатнашчилари учун концерт, 18.00 — Сўнгги ахборот (қоз.), 18.10 — «Курашаётган Вьетнам», 18.30 — СССР халқларининг қўшиқ ва рақс куйлари, 19.00 — Сўнгги ахборот, 19.10 — Сўнгги ахборот (рус.), 19.20— Татар куйлари, 19.50 — Сўнгги ахборот (тож.), 20.00 — КПСС Марказий Комитети март Пленумининг қарорларини амалга оширамиз. «Қишлоқ меҳнаткашлари учун» (рус.), 20.10 — Фортепьяно куйлари, 20.45 — «Коммунизм қурувчисининг маънавий қиёфаси» (суҳбат), 21.20 — Вьетнам Демократик Республикаси, 22.10 — Концерт, 22.40 — Вьетнам ёзувчиларининг ҳикоялари, 23.00 — Сўнгги ахборот, 23.10 — Эртаги кун эшиттиришлари, 23.20 — Адабий-музикали эшиттириш, 24.00 — «Подшо қайлиғи» операсининг давоми. Боши иккинчи программа орқали соат 22.00 да (Москва).

Телевидение

2 СЕНТЯБРДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.25 — **Поэзия сатрлари**, 18.55 — **Вьетнам курашади, Вьетнам енгади** (ҳужжатли фильм), 19.05 — **Суҳбатли концерт**, 19.45 — **Мактаб ҳаёти**.

20.15 — **Эртага экранда**.

Ўзбек тилида: 20.20 — **Телевизион янгиликлар**, 20.40 — **Меҳри опа** (Тошкент телестудиясининг бадиий фильми), 21.10 — **Лайли ва Мажнун** (фильм-балет).

Рус тилида: 22.35 — **Вальтер Френцель** (телевизион бадиий фильмнинг 2-серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Олмаота телестудияси эшиттиришлари**.

Театр

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 2/IX да **Гули сиёҳ**.

ТОШКЕНТ ТОПОГРАФИЯ ТЕХНИКУМИ
1965/66 ўқув йилига
ҚЎШИМЧА
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникум: топограф-техниклар ва геодезист-техниклар тайёрлайди.

Техникумга 8-синфни тамомлаган кишилар қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 3 йилу 6 ой.

Адрес: Тошкент шаҳар, Лоҳутий кўчаси, 54-уй. Телефон 3-42-17.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 4, 5/IX да Ўзбекистон ССР ва Туркманистон ССР халқ артисти **Комилжон Отаниёзов** раҳбарлиги ва иштирокида **Хоразм ансамблининг концертлари**. Билетлар сотилмоқда.

ГОРЬКИЙ НОМЛИ ПАРКДА (ёзги театр) — 2, 3/IX кеч соат 9 да Фахриддин Умаров иштирокида **концертлар**. Билетлар эрталаб соат 11 дан сотилади.

Кино

ҚИШКИ БИНОДА

«Ы» операцияси ва Шурикнинг бошқа саргузаштлари — СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун), «ИСКРА» (кеч соат 7-40 минутдан).

Бизнинг дунёнинг тугаши — «ЎЗБЕКИСТОН», САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун), «ИСКРА» (эрталаб соат 9 ярим ва кеч 7 да).

Бўлажак кўчада — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (1-залда), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Марш! Марш! Тра-та-та! — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Хайр, Кенец! — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 ва кундуз 2 да), «ЁШ ГВАРДИЯ» (эрталаб 10 ва кундуз 12 да).

Жаҳаннамдан чиққан янги иблис — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Қайдасан ҳозир, Максим? (эрталаб соат 10, 11-40 ва кеч 8-20 минутда), **Мен—Куба!** (кеч 9-50 минутда), **Эрлар гурунги** (кундуз 1 ярим, 3-20 минут, 5 ва кеч 6-40 минутда) — НАВОИЙ номли.

Сен етим эмассан (эрталаб соат 10 да), **Фавқулодда ҳодиса** (кундуз ва кечқурун) — «ЧАЙКА».

Макс Линдер компанияси — «МИР» (кундуз ва кечқурун).

Эски Чикагода — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 9-45 минутда).

Улуғ Ватан уруши — «ЮЛДУЗ» (кундуз соат 5 ярим ва кеч 8 яримда).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 8 яримда бошланади)

«Ы» операцияси ва Шурикнинг бошқа саргузаштлари — «ВАТАН», ТЕЛЬМАН номли.

Бизнинг дунёнинг тугаши — «ФЕСТИВАЛЬ».

Асосли далил — КАФАНОВ номли.

Марш! Марш! Тра-та-та! — «ХИВА».

Дорбозлар — «САЛЮТ».

Девортешар — «1 МАЙ».

Зигмунд Колосовский — «УДАРНИК».

Эрлар гурунги — НАВОИЙ номли.

Скарамуш — «ПАХТАКОР».

Бўлажак кўчада — ПУШКИН номли.

Улуғ Ватан уруши — СТЕПАН РАЗИН номли.

Севги ва кўз ёши — «ОҚТЕПА».

Завкомовская кўчаси, 69-уйда турувчи **Галина Александровна Васинанинг** Кожевников кўчаси, 116-уйда турувчи Владимир Васильевич Горбуновдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар Куйбишев район халқ судида кўрилади.

Генерал Узоқов кўчаси, 29-уйда турувчи **Абдулҳай Муталовнинг** шу уйда турувчи Нина Павловна Муталовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар Октябрь район халқ судида кўрилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

№ В. 205. ИНДЕКС 64543. № Р. 01112.